A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2006. szeptember 21. *

A C-167/04. P. sz. ügyben,

a **JCB Service** (képviselik: E. Morgan de Rivery és E. Friedel ügyvédek)

fellebbezőnek

a Bíróság alapokmányának 56. cikke alapján 2004. április 5-én benyújtott fellebbezése tárgyában,

a másik fél az eljárásban:

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviseli: A. Whelan, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

az elsőfokú eljárás alperese,

* Az eljárás nyelve: angol.

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: C. W. A. Timmermans tanácselnök, J. Makarczyk, R. Silva de Lapuerta, P. Kūris bírák és G. Arestis (előadó) bíró,

főtanácsnok: F. G. Jacobs,
hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2005. október 19-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2005. december 15-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Fellebbezésével a JCB Service az Elsőfokú Bíróság T-67/01. sz., JCB Service kontra Bizottság ügyben 2004. január 13-án hozott ítéletének (EBHT 2004., II-49. o.; a továbbiakban a megtámadott ítélet) teljes vagy részleges hatályon kívül helyezését kéri; ebben az ítéletben az Elsőfokú Bíróság részben helyt adott a JBC-nek az EK-Szerződés 81. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP.F.1/35.918 – JCB-ügy) 2000. december 21-én hozott 2002/190/EK bizottsági határozat (HL 2002. L 69., 1. o.; a továbbiakban a vitatott határozat) megsemmisítésére irányuló kérelmének.

Jogi háttér

2 A Szerződés [81]. és [82]. cikkének végrehajtásáról szóló 17. (első) rendelet (HL 1962. L 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.; a továbbiakban: a 17. rendelet) 2. cikke előírja, hogy az érintett vállalkozások vagy vállalkozások társulásainak kérelmére az Európai Közösségek Bizottsága igazolhatja, hogy a rendelkezésére álló adatok alapján a Szerződés 81. cikkének (1) bekezdése vagy 82. cikke alapján valamely megállapodás, döntés vagy összehangolt magatartás tekintetében nem lehet eljárást kezdeményezni.

3 A rendelet 3. cikkének (1) bekezdése értelmében amennyiben a Bizottság kérelemre vagy saját hatáskörében eljárva, a Szerződés 81. vagy 82. cikkének megsértését észleli, határozatban kötelezheti az érintett vállalkozást vagy vállalkozások társulását a jogsértés megszüntetésére.

4 A 17. rendelet 4. cikkének (1) bekezdése értelmében a Szerződés 81. cikkének (1) bekezdésében meghatározott, e rendelet hatálybalépése után létrejött megállapodásokat, döntéseket és összehangolt magatartásokat, valamint amelyeknél a felek alkalmazni kívánják a 81. cikk (3) bekezdését, be kell jelenteni a Bizottságnak.

5 Az 1968. július 26-i 1133/68/EGK bizottsági rendelettel (HL L 189., 1. o.) módosított, a 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló, 1962. május 3-i 27. bizottsági rendelet (A bejelentések és kérelmek formája, tartalma és egyéb részletei) (HL 1962. 35., 1118. o.; a továbbiakban: a 27. rendelet) 4. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében a 17. rendelet 2. cikkében előírt és az EK 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazására vonatkozó kérelmeket és a rendelet 4. cikkében előírt bejelentéseket az A/B formanyomtatványon kell benyújtani, és tartalmazniuk kell az ebben a formanyomtatványban megkövetelt információkat.

6 A 17. rendelet bírságokra vonatkozó 15. cikke értelmében:

„[...]

2. A Bizottság határozattal 1000-től 1 000 000 elszámolási egységig terjedő, vagy annál nagyobb összegű bírságot szabhat ki a vállalkozásokra vagy a vállalkozások társulásaira, de a bírság mértéke nem haladhatja meg a jogsértésben részt vevő egyes vállalkozások megelőző éves üzleti forgalmának 10%-át, ha a vállalkozások szándékosan vagy gondatlanságból:

a) megsértik a Szerződés [81]. cikkének (1) bekezdését vagy [82.] cikkét; vagy

b) megszegik a 8. cikk (1) bekezdése szerint fennálló valamely kötelezettséget.

A bírság összegének megállapításakor a jogsértés súlyát és időtartamát is figyelembe kell venni.

[...]

5. A (2) bekezdés a) pontjában szereplő bírságokat nem kell kiróni azokra a cselekményekre, amelyek:

a) a Bizottságnak való bejelentést követően és a Bizottságnak a Szerződés [81]. cikkének (3) bekezdése szerint meghozott határozatát megelőzően történtek, feltéve, hogy a bejelentésben leírt tevékenységi kör alá tartoznak [...]".

7 A Bizottság „Iránymutatás a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről" című közleménye (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 171. o., a továbbiakban: iránymutatás) többek között az alábbiakat tartalmazza:

„A [...] felvázolt elveknek biztosítaniuk kell, hogy a Bizottság határozatai a vállalkozások és a Bíróság előtt átláthatóak és pártatlanok legyenek, ugyanakkor fenn kell tartaniuk a vonatkozó jogszabályok alapján a bírságok kiszabása tekintetében az összforgalom 10%-ának korlátain belül a Bizottságra ruházott mérlegelési jogkört. E mérlegelésnek azonban egységes és megkülönböztetéstől mentes, a versenyszabályok megsértésének büntetése terén kitűzött célokkal összhangban álló politikát kell követnie.

A bírság összegének meghatározásánál alkalmazandó új módszer – amelyik egy, a súlyosító, illetve az enyhítő körülmények figyelembevételével megfelelően növelt, illetve csökkentett alapösszegből indul ki – a következő szabályokat követi."

8 Az iránymutatás 1. pontjának értelmében az alapösszeget a jogsértés súlyosságával és időtartamával összhangban határozzák meg, amelyek a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében említett kizárólagos feltételek.

9 Az iránymutatás értelmében a jogsértés súlyosságának meghatározásánál figyelembe kell venni annak jellegét, a piacra gyakorolt tényleges hatását, ha ez a hatás mérhető, valamint az érintett földrajzi piac méretét.

10 E tekintetben az iránymutatás 1.A. pontja az enyhe, súlyos és a különösen súlyos jogsértések között tesz különbséget. A különösen súlyos jogsértések tekintetében ugyanezen pont szerint rendszerint az olyan horizontális korlátozások tartoznak ide, mint az árkartell vagy a piacfelosztó kvóták alkalmazása, vagy más, az egységes piac megfelelő működését veszélyeztető magatartások, például a nemzeti piacokra való széttördelés és a gyakorlatilag monopolhelyzetben lévő vállalkozásoknak az erőfölénnyel való visszaélése.

11 A jogsértés időtartamának tekintetében az 1.B. pont különbséget tesz a rövid időtartamú – általában egy évnél rövidebb idejű – jogsértések, amelyek nem vezetnek az alapösszeg növeléséhez, a közepes időtartamú – általában egy–öt év idejű – jogsértések, amelyek esetén a súlyosság alapján meghatározott összeg legfeljebb 50%-kal növekszik, valamint a hosszú időtartamú – általában öt évnél hosszabb – jogsértések között, amelyek esetén a súlyosság alapján meghatározott összeg legfeljebb évi 10%-kal növekszik.

12 Az iránymutatás 2. pontja az alapösszeg növelését írja elő súlyosító körülmények, mint például a jogsértést megvalósító magatartás kikényszerítése céljából más vállalkozások ellen tett megtorló intézkedések fennállása esetén. Az iránymutatás 3. pontja az alapösszeg csökkentését is előírja enyhítő körülmények fennállása esetén.

A jogvita alapját képező tényállás

13 A JCB Service angol jog alá tartozó társaság, tulajdonosa a Transmissions and Engineering Services Netherlands BV. Közvetlenül vagy közvetetten tulajdonosa, illetve irányítója a 28 társaságból álló JCB-csoport társaságainak, többek között a JC Bamford Excavators, a JCB Sales, a SCB SA, a JCB Germany és a JCB Spain társaságnak. A JCB-csoport építkezéshez használt gépek, földmozgató és építőberendezések, valamint mezőgazdasági gépek, illetve e különböző termékek pótalkatrészeinek gyártásával és forgalmazásával foglalkozik.

14 A JCB-csoport forgalmazási hálózata nemzeti alapon szerveződik, országonként (Belga Királyság, Németországi Szövetségi Köztársaság, Spanyol Királyság, Francia Köztársaság, Olasz Köztársaság és Holland Királyság) egy leányvállalattal vagy egy kizárólagos importőrrel.

15 A JCB-csoportba tartozó két társaság (a JC Bamford Excavators és a JCB Sales) 1973 júniusában a 27. rendelet szerint megállapított A/B formanyomtatványon számos, a csoporthoz kapcsolódó forgalmazókkal és főbb viszonteladókkal kötendő általános forgalmazási megállapodást jelentett be a Bizottságnak. Ezek a megállapodások a közös piac országait érintették, a Francia Köztársaság kivételével. A JCB-csoport társaságai más, utóbb szintén az Európai Unió tagjaivá vált országokra, nevezetesen a Svéd Királyságra, a Finn Köztársaságra, a Spanyol Királyságra, a Portugál Köztársaságra, az Osztrák Köztársaságra és a Görög Köztársaságra, illetve az Európai Gazdasági Térség (EGT) tagjaivá vált országokra, nevezetesen az Izlandi Köztársaságra és a Norvég Királyságra vonatkozó megállapodásokat is bejelentettek.

16 A kérdéses megállapodásokat a Bizottság szolgálatai 1973. június 30-án vették nyilvántartásba.

17 1975. október 27-i levelével a Bizottság Versenypolitikai Főigazgatósága (DG) jelezte a JCB Sales társaságnak, hogy a bejelentett megállapodások számos korlátozást tartalmaztak, amelyek ellentétesek az EK 81. cikkel, és a megállapodások módosítását követelte. A Bizottság a közös piacot érintő megállapodásokat állította középpontba, jelezve, hogy nem valószínű, hogy a többi érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.

18 A Versenypolitikai Főigazgatóság alkalmazottai és a JCB Service között 1975. december 18-án tartott találkozón ez utóbbi átnyújtotta a megállapodásoknak a

Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságára és – a Francia Köztársaság kivételével – a közös piac akkori más tagállamaira vonatkozó módosított változatait.

19 1976. január 13-i levelével a Bizottság igazolta ezen új változatok átvételét, és jelezte a JCB Sales társaságnak, hogy e változatok néhány korábban említett problémát megoldottak, mások viszont fennmaradtak. Ezenkívül a megállapodások számos rendelkezése tekintetében pontosítást kért.

20 A JCB Sales e kérésre 1976. március 11-i levelével válaszolt, és 1976. január 13-i levelében részletes információval szolgált a Bizottság szerint feltételezetten fennmaradó problémák tekintetében.

21 Egyebekben az 1976. március 18-i találkozón a JCB Service bizonyos további információkkal látta el a Bizottságot, ám a kérdéses megállapodások új változatát nem nyújtotta be.

22 Ugyanezen időpontban a JCB Service benyújtotta a francia leányvállalatával, a JCB SA-val kötött megállapodás másolatát is, amely hasonló volt a korábban bejelentett megállapodásokhoz.

23 A JCB bejelentési ügyében nem volt további fejlemény 1980. március 6-ig, amikor a JCB Sales megküldte a Bizottságnak az Egyesült Királyságban székhellyel rendelkező forgalmazókkal kötött általános forgalmazási megállapodást, amely felváltja az 1973-ban és 1975-ben bejelentett, immár lejárt megállapodásokat, és amely a JCB Sales szerint csak kis változtatásokat tartalmazott.

24 1995. december 29-i levelével a JCB Sales újabb, a nagy-britanniai forgalmazókkal kötött általános forgalmazási megállapodást küldött meg a Bizottságnak, amellyel az 1980-ban bejelentett megállapodást kívánta felváltani.

25 A fent említett két megállapodást nem az A/B formanyomtatvány útján jelentették be a Bizottságnak, amely nem reagált e megállapodások megküldésére.

26 1995. december 11-i ítéletével a Tribunal de commerce de Paris (Franciaország) részben elutasította a JCB Service francia leányvállalata, a magát a JCB termékek franciaországi kizárólagos importőrének tekintő JCB SA által 1990. november 28-án tisztességtelen verseny miatt a Central Parts SA (a továbbiakban: Central Parts) ellen indított keresetet; a Central Parts az Egyesült Királyságban szerzett be pótalkatrészeket e csoporttól franciaországi továbbforgalmazás céljából. A JCB SA azzal vádolta a Central Partsot, hogy jogellenesen használja a JCB jelet és a „distributeur agréé" (szerződéses forgalmazó) megjelölést. Ezt az ítéletet később a Cour d'appel de Paris (párizsi fellebbviteli bíróság) (Franciaország) 1998. április 8-i ítélete hatályon kívül helyezte, azzal az indokolással, hogy a Central Parts tisztességtelen versenyt folytatott a JCB SA-val szemben.

27 1996. február 15-én a Central Parts panaszt nyújtott be a Bizottságnál a JCB Grande Bretagne társaság ellen, a termékei forgalmazása tekintetében tanúsított kereskedelmi magatartása miatt.

28 A birtokában lévő információ igazolása és kiegészítése céljából a Bizottság a 17. rendelet 14. cikkének (3) bekezdése értelmében vizsgálatot tartott a JCB Service, annak francia leányvállalata, a JCB SA, valamint két, az Egyesült Királyságban lévő szerződéses forgalmazójuk, az atrinchami székhelyű Gunn JCB Ltd, valamint a leicesteri székhelyű Watling JCB helyiségeiben.

29 1998. március 24-én a Bizottság megküldte első kifogásközlését a JCB Bamford Excavators számára, amely nem vette figyelembe a megállapodások 1973-ban tett bejelentését. A JCB a kifogásközlésre adott 1998. július 6-i írásbeli észrevételeiben, majd a Bizottság szolgálatai előtti 1998. október 16-i meghallgatáson rámutatott erre a hiányosságra.

30 A megállapodások ezen, 1973-ban történt bejelentését figyelembe vevő és a JCB Service-nek címzett második kifogásközlésre 1999. július 30-án került sor, amelyre a JCB Bamford Excavators 1999. december 13-án írásban válaszolt, a 2000 januárjában tartott meghallgatáson tett szóbeli észrevételeit megelőzően.

A vitatott határozat és az Elsőfokú Bíróság előtti eljárás

31 2000. december 21-én a Bizottság meghozta a vitatott határozatot. A jelen ügy ténybeli hátterének feltárását követően a Bizottság elsősorban az EK 81. cikk (1) bekezdésének JCB Service és leányvállalatai általi megsértését állapította meg (a vitatott határozat (137)–(196) preambulumbekezdése).

32 E tekintetben a Bizottság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a vitatott megállapodások a verseny korlátozását vagy torzítását célozták-e, illetve volt-e ilyen hatásuk. A megállapodások és gyakorlatok korlátozó céljának és hatásának összességében történt értékelését követően a Bizottság úgy vélte, hogy a jelen ügyben fennáll a nemzeti piacok felosztása és az abszolút területi védelem. Tekintettel a JCB Service és leányvállalatainak az érintett piacon elfoglalt helyzetére, valamint a korlátozások jellegére, amelyek magukban foglalják a piacoknak több tagállam közötti, az abszolút területi védelem és az árak rögzítése révén történő felosztását, a Bizottság megállapította, hogy érzékelhető a verseny korlátozása és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt valószínű hatás.

33 Ami azt a kérdést illeti, hogy a vitatott megállapodások a verseny korlátozását vagy torzítását célozták-e, illetve volt-e ilyen hatásuk, a Bizottság úgy vélte a vitatott határozat (140) preambulumbekezdésében, hogy a JCB Service és szerződéses forgalmazói számos megállapodást és összehangolt magatartást hajtottak végre, amelyek egyedi célja vagy hatása a verseny különböző tagállamokban történő korlátozása volt, az EK 81. cikk értelmében. A JCB-csoport gépeinek és alkatrészeinek az Európai Közösségen belüli forgalmazását szabályozó szélesebb körű, az e cikk szerinti versenykorlátozó megállapodás elemeiről van szó.

34 Ezek az elemek, amelyeket a Bizottság szerint nem kellett közelebbről meghatározni, mint megállapodásokat vagy összehangolt magatartásokat, amennyiben az EK 81. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartoznak, az alábbiak:

– a JCB-csoporthoz tartozó szerződéses forgalmazók számára a saját területükön kívüli, különösen más tagállamokba irányuló forgalmazások megtiltása vagy korlátozása, beleértve az aktív és a passzív forgalmazást a fogyasztók, valamint a szerződéses, illetve a nem szerződéses viszonteladók számára,

– vevőszolgálati díj forgalmazók általi kiszabása, a saját területükön kívül, különösen a más tagállamok felé végzett forgalmazások tekintetében,

– „többszörös üzletkötési kereskedelmi támogatás" (multiple deal trading support) nevű javadalmazási rendszer alkalmazása, legalábbis az Egyesült Királyság esetében, amely a forgalmazók számára adott kedvezmények összegét az eladások célállomásától teszi függővé, és csak a végső fogyasztók számára történő eladásokra szorítkozik,

– a viszonteladási vagy kiskereskedelmi árak vagy az árengedmény mértékének meghatározása a szerződéses forgalmazók által a JCB-csoporttól viszonteladási céllal vásárolt áruk tekintetében,

– a szerződéses forgalmazók kötelezése arra, hogy a viszonteladásra szánt valamennyi gépüket és pótalkatrészüket kizárólag a JCB-csoporttól vásárolják, illetve különösen a más tagállamokbeli forgalmazóktól történő vásárlásra vonatkozó tilalom.

35 A megállapodások különböző részeinek egészében vett korlátozó célja és hatása tekintetében a Bizottság azon az álláspontón volt a vitatott határozat (190) preambulumbekezdésében, hogy a JBC csoport gépei és alkatrészei vonatkozásában a tagállamok között az árakban és nyereségekben jelentkező különbségek fényt derítettek a csoport és egyes szerződéses forgalmazói érdekére, amely a nemzeti piacok felosztásában és a közös piacon belül a viszonteladási árak vagy az engedmények meghatározásában állt, azért, hogy megakadályozzák a vásárlókat a Közösségben meglévő nagy árkülönbségek kihasználásában.

36 A határozat (181) preambulumbekezdésében a Bizottság megállapította, hogy a JCB-csoport és szerződéses forgalmazói közötti megállapodás szerinti korlátozások összessége változatlanul a nemzeti piacoknak az abszolút területi védelem biztosítása érdekében történő felosztását célozta.

37 A vitatott határozat (182) preambulumbekezdésében a Bizottság megállapította, hogy az alkalmazandó árengedményekre vonatkozó megállapodások – természetüknél fogva –, csakúgy mint a JCB-csoport és brit szerződéses forgalmazói közötti megállapodásban kitűzött, a bruttó haszon maximalizálására vonatkozó cél minden területen torzítja és összehangolja a piaci árakat. A Bizottság álláspontja szerint ugyanez érvényes a JCB-csoport által a párhuzamos viszonteladókkal versenyző forgalmazók számára a Franciaországban kínált különleges pénzügyi támogatásra is.

38 A Bizottság másrészt rámutatott a vitatott határozat (185) preambulumbekezdésében, hogy valamely terület elérhetősége – mint a JCB-csoport szerződéses forgalmazójává válás feltétele és emiatt korlátja – nem kapcsolódik közvetlenül a nyújtandó szolgáltatás minőségéhez. Az olyan területen működő forgalmazó, amelyen a JCB-csoport szerződéses forgalmazója az előbbi teljes megelégedésére tevékenykedett, nem lehetett a csoport forgalmazója, függetlenül annak lehetőségeitől vagy tényleges érdemeitől. E korlátozásból következően a forgalmazók száma és az ebből eredő verseny mennyiségileg korlátozott azon feltétel miatt, hogy számukra ki kellett jelölni egy területet. A JCB-csoport szelektív forgalmazási rendszerében lévő korlátozás, amely nem minőségi jellegű, és nem vonatkozik egységesen az összes lehetséges viszonteladóra, az EK 81. cikk (1) bekezdésének hatálya alá eshet.

39 Ezt meghaladóan a vitatott határozat (187) preambulumbekezdése szerint a brit szerződéses forgalmazók, akiknek tilos volt új gépeket nem szerződéses viszonteladóknak értékesíteni, kötelesek voltak vevőszolgálati díjat fizetni a területükön kívüli eladások után is. Ez a díj a JCB-csoport vevőszolgálata minőségének szintjét volt hivatott fenntartani, és ellensúlyozta a helyi forgalmazónál felmerült, a nem általa eladott gépek tekintetében felmerült költségeket.

40 Ilyen körülmények között – amint az a vitatott határozat (188) preambulumbekezdése megállapítja – a gépek közvetlen vagy közvetett eladásának tilalma a más tagállamokban működő nem szerződéses forgalmazók számára túlment a magas szintű vevőszolgálat biztosításának célkitűzésén, és célja vagy hatása a verseny korlátozása volt.

41 A vitatott határozat (189) preambulumbekezdése szerint a határokon átnyúló forgalmazásokat korlátozó területi kizárólagosság és a szelektív szerződési kitételek együttes piacfelosztó hatását tovább növelte három további korlátozás, nevezetesen elsőként a keresztszállítások szerződéses hálózaton belüli tilalma vagy korlátozása,

másodszor a meghatározott területen kívüli eladások esetén kiszabott vevőszolgálati díj, harmadszor pedig – az Egyesült Királyságban – a többszörös üzletkötési kereskedelmi támogatás (multiple deal trading support).

42 Ebben az összefüggésben a Bizottság először arra a következtetésre jutott a vitatott határozat (191) preambulumbekezdésében, hogy a megállapodás különböző részeinek korlátozó célja és hatása az abszolút területi védelem biztosítása érdekében kölcsönösen hozzájárult a JCB-csoport forgalmazási hálózatán belüli és kívüli export és import megakadályozásához vagy korlátozásához. A JCB-csoport forgalmazási szerződéseiben előírt szelektív forgalmazás (a nem szerződéses viszonteladóknak történő forgalmazás tilalma) mindenekelőtt a korlátozások három fent említett csoportjával, valamint az egyéb korlátozásokkal, amelyek mesterségesen összehangolják az árakat és engedményeket a különböző területeken és végül a passzív eladásokat korlátozó területi védelem nyilvánvalóan versenyellenes céljával, az EK-n belüli nemzeti piacok felosztására irányult, és így az EK 81. cikk (1) bekezdésének hatálya alá esik.

43 Másodszor a Bizottság megvizsgálta, hogy az EK 81. cikk (3) bekezdésének feltételei fennállnak-e, és arra a következtetésre jutott, hogy a jelen esetben nem állnak fenn (a vitatott határozat (197)–(222) preambulumbekezdése).

44 Harmadszor – miután nem talált bizonyítékot arra, hogy az EK 81. cikk megsértése befejeződött, és megállapította, hogy a JCB-csoport tagadta a jogsértés fennállását – a Bizottság arra az álláspontra jutott a vitatott határozat (280) preambulumbekezdésében, hogy a 17. rendelet 3. cikkének (1) bekezdése értelmében fel kell szólítani a JCB-csoportot a jogsértés abbahagyására.

45 Végül a Bizottság a kiszabandó bírság tekintetében határozott. E tekintetben a bírságról való döntést megelőzően megállapította a vitatott határozat (228) preambulumbekezdésében, hogy csak az A/B formanyomtatványon 1973. június 30-án bejelentett megállapodásokat jelentették be megfelelően. Ezért a Bizottság álláspontja szerint a Bizottságnak e formanyomtatvány használata nélkül megküldött többi megállapodás nem vehető figyelembe a 17. rendelet 15. cikke (5) bekezdésének alkalmazása során.

46 A kiszabandó bírság összegének tekintetében a Bizottság a vitatott határozat (247) preambulumbekezdésében rámutatott, hogy tekintetbe kell venni a jogsértés súlyát és időtartamát is, miközben adott esetben figyelemmel kell lenni a súlyosító, illetve enyhítő körülményekre is.

47 Ami mindenekelőtt a jogsértés súlyosságát illeti, a Bizottság a vitatott határozat (251) preambulumbekezdésében azon az álláspontón volt, hogy az elkövetett jogsértés „különösen súlyos" volt, és ennek alapján a bírság összegét 25 millió euróban állapította meg.

48 Ezt követően a jogsértés időtartama tekintetében a Bizottság a határozat (252) preambulumbekezdésében megállapította, hogy a jogsértés különböző részei 1988 és 1998 között voltak hatályban.

49 Ilyen körülmények között a Bizottság nyilvánvalóvá tette a vitatott határozat (253) preambulumbekezdésében, hogy a 11 éves időszak, amelynek során e megállapodások vagy gyakorlatok legalább egy része hatályban volt, ily módon hosszú időtartamúnak tekintendő. Ezt követően a vitatott határozat (254) preambulumbekezdésében úgy határozott, hogy a bírság alapösszegét, tekintettel a jogsértés súlyosságára és időtartamára, 38 750 000 euróban kell megállapítani.

50 Végül figyelembe véve a súlyosító körülményt, nevezetesen a forgalmazóra megtorló intézkedésként kirótt pénzbüntetést a területén kívüli eladásokért, a Bizottság a kiszabott bírság összegét 864 000 euróval növelte, megállapítva a (257) preambulumbekezdésben, hogy nem voltak olyan enyhítő körülmények, amelyeket figyelembe kellett volna venni. Ezért a Bizottság által a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése értelmében kiszabott bírság összege 39 614 000 euróra nőtt.

51 Figyelemmel a fentiekre a vitatott határozat az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„1. cikk

A JCB Service és leányvállalatai megsértették az EK 81. cikket, mivel a szerződéses forgalmazókkal olyan megállapodásokat kötöttek, és olyan összehangolt magatartást folytattak, amelyek célja a közös piacon belüli verseny korlátozása volt, a nemzeti piacok felosztása és az abszolút védelem biztosítása érdekében, kizárólagos területeken, amelyeken kívül a szerződéses forgalmazókat meggátolták az aktív eladásokban, és amelyek az alábbiakat tartalmazták:

a) a szerződéses forgalmazók korlátozása a passzív eladások tekintetében az Egyesült Királyságban, Írországban, Franciaországban és Olaszországban, amely magában foglalja a nem szerződéses forgalmazóknak, a fogyasztóknak és a kizárólagos területen kívüli, különösen a más tagállambeli szerződéses forgalmazóknak történő eladásokat;

b) a beszerzési források korlátozása a szerződéses áruk szerződéses forgalmazók általi beszerzése tekintetében Franciaországban és Olaszországban, amely megakadályozza a forgalmazók közötti keresztszállításokat;

c) a szerződéses forgalmazók által alkalmazandó engedmények és viszonteladói árak meghatározása az Egyesült Királyságban és Franciaországban;

d) vevőszolgálati díj kiszabása az egyesült királysági kizárólagos területen kívüli szerződéses forgalmazók által más tagállamokba történő eladás esetén a JC Bamford Excavators Ltd vagy a JCB Service egyéb leányvállalatai kezdeményezésére és az általuk meghatározott rögzített kulcsok alapján, így függővé téve a forgalmazók jövedelmét az eladások földrajzi rendeltetésétől;

e) az engedmények visszavonása attól függően, hogy az egyesült királysági eladások a kizárólagos területen belül vagy kívül történtek, és hogy azok a szerződéses forgalmazók, akiknek a területén a szerződéses termékeket használják, megállapodást kötnek-e a szerződött eladókkal, ami a forgalmazók jövedelmét az eladások földrajzi rendeltetésétől teszi függővé.

2. cikk

A JC Bamford Excavators Ltd által 1973. június 30-án benyújtott mentesítés iránti kérelmet a Bizottság elutasítja.

3. cikk

A JCB Service és leányvállalatai a jelen határozatról való értesítésüket követően kötelesek az 1. cikkben megállapított jogsértések abbahagyására. A JCB Service vagy leányvállalatai, különösen a JC Bamford Excavators Ltd a jelen határozatról való értesítésüket követően 2 hónapon belül kötelesek:

a) értesíteni a Közösségen belüli szerződéses forgalmazóikat arról, hogy jogosultak passzív eladásokat folytatni a fogyasztók és a szerződéses forgalmazók számára;

b) módosítani szerződéses forgalmazóikkal kötött megállapodásaikat vagy oly módon, hogy lehetővé teszik a nem szerződéses viszonteladók számára a más szerződéses forgalmazók területén való passzív eladásokat és a nem szerződéses viszonteladók számára való passzív és aktív eladásokat a saját területükön belül, vagy úgy, hogy lehetővé teszik a szerződéses forgalmazók számára más szerződéses forgalmazók, végfelhasználók vagy azok megfelelően meghatalmazott ügynökei számára az aktív és a passzív eladásokat kizárólagos területükön kívül;

c) módosítani szerződéses forgalmazóikkal kötött megállapodásaikat Olaszországban és Franciaországban oly módon, hogy lehetővé tegyék a Közösségben a szerződéses áruk más szerződéses forgalmazótól történő beszerzését, és erről kötelesek értesíteni minden közösségi szerződéses forgalmazót;

d) értesíteni a közösségi szerződéses forgalmazóikat arról, hogy a leányvállalataiktól származó, a szerződéses forgalmazóktól vevőszolgálati díjat követelő felszólításai érvénytelenek, és figyelmen kívül kell őket hagyni, kivéve, ha bizonyítható az érintett forgalmazók közötti előzetes nézeteltérés;

e) értesíteni az egyesült királyságbeli szerződéses forgalmazóikat arról, hogy a többszörös üzletkötési kereskedelmi támogatás alapján kapott engedmények attól függetlenül járnak, hogy az eladások a forgalmazó területén belülre vagy azon kívülre irányultak, illetve hogy kötöttek-e megállapodást más forgalmazókkal ezen a területen kívül;

f) megküldeni a Bizottságnak a fenti levelezés és a módosított megállapodások másolatait.

4. cikk

A Bizottság az 1. cikkben említett jogsértések miatt a JCB Service-re 39 614 000 euro bírságot szab ki, kivéve az Egyesült Királyságban alkalmazott, a nem szerződéses forgalmazók számára történő eladások korlátozását, amelyért nem szab ki bírságot."

52 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához a JBC Service 2001. március 22-én az EK 230. cikk alapján keresetet nyújtott be (T-67/01. sz. ügy), amelyben elsődlegesen azt kérte, hogy az Elsőfokú Bíróság a vitatott határozatot semmisítse meg, másodlagosan pedig azt, hogy a határozatot részlegesen semmisítse meg, és ennek megfelelően csökkentse a reá kiszabott bírságot.

53 A fellebbezéssel támadott ítélet rendelkező részének 1. pontjában az Elsőfokú Bíróság megsemmisítette a vitatott határozat 1. cikkének c), d) és e) pontját és 3. cikkének d) és e) pontját. A megtámadott ítélet rendelkező részének 2. pontjában továbbá a határozat 4. cikkében a JCB Service-re kiszabott bírság összegét 30 000 000 euróra csökkentette. Végül a rendelkező rész 4. pontja értelmében a JCB Service keresetét ezt meghaladóan elutasította.

A felek kérelmei és az Elsőfokú Bíróság előtti eljárás

54 Fellebbezésében a JCB Service azt kéri, hogy a Bíróság:

– teljes mértékben helyezze hatályon kívül a fellebbezéssel megtámadott ítéletet, amennyiben az sérti a közösségi jogot, mivel megsérti a JCB Service védelemhez való jogát;

– helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, amennyiben az egyrészt kifogásolja a szerződéses forgalmazók passzív eladásra vonatkozó állítólagos általános tilalmát az Egyesült Királyságban, Írországban, Franciaországban és Olaszországban, illetőleg kifogásolja a Franciaországban és Olaszországban letelepedett forgalmazók beszerzési forrásainak állítólagos korlátozását, amely meggátolta a forgalmazók számára az egymástól való beszerzést, másrészt amennyiben bírsággal sújtja a JCB Service-t e feltételezett jogsértések miatt;

– hozzon végső döntést a T-67/01. sz. ügyben a Bíróság alapokmányának 61. pontja alapján, és korlátlan felülvizsgálati jogköre gyakorlása során helyezze hatályon kívül egészben vagy részben a vitatott határozatot, valamint csökkentse vagy helyezze hatályon kívül a JCB Service-re az Elsőfokú Bíróság által a megtámadott ítélettel kirótt 30 millió euro összegű bírságot;

– kötelezze a Bizottságot a Bíróság eljárási szabályzatának 69. cikke alapján mind az Elsőfokú Bíróság, mind e Bíróság előtti eljárás során felmerült költségek megfizetésére;

– másodlagosan – amennyiben nem a Bíróság hoz döntést az ügyben – a költségekről való határozathozatal mellőzésével utalja vissza az ügyet az Elsőfokú Bíróság elé ismételt megfontolás céljából, összhangban a Bíróság ítéletében foglaltakkal.

55 2004. június 23-án az eljárási szabályzat 115. cikkének 1. §-a értelmében benyújtott válaszbeadványában, amelyben a megtámadott ítélet elleni csatlakozó fellebbezést is benyújtott, a Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

– a fellebbezés egészét utasítsa el;

– helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, amennyiben az a súlyosító körülményre tekintettel meghatározott összeggel (864 000 euró) csökkentette a bírság összegét, és e tekintetben növelje a megtámadott ítéletben megállapított bírság összegét ennek megfelelően;

– kötelezze a JCB Service-t a jelen eljárás költségeinek megfizetésére.

56 2004. július 26-i levelével a JCB Service az eljárási szabályzat 117. cikke 1. §-ának megfelelően kérelmezte a válasz benyújtásának engedélyezését.

57 2004. augusztus 5-i határozatával a Bíróság elnöke engedélyezte válasz benyújtását, amelyben a JCB Service a fellebbezés tekintetében fenntartotta kereseti kérelmeit, és kérte, hogy a Bíróság utasítsa el a csatlakozó fellebbezést.

A fellebbezésről

58 A fellebbezéssel támadott ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló kereseti kérelmeinek megalapozására a JCB Service három jogalapot hoz fel. Az első jogalapot a védelemhez való jog megsértésére; a másodikat az EK 81. cikk megsértésére, az utolsót pedig a 17. rendelet 15. cikkének megsértésére alapozza.

Az első jogalapról

59 Az első jogalap két részre osztható. Az első rész keretében a JCB Service azt állítja, hogy a Bizottság előtti eljárás rendkívüli hosszúsága sérti védelemhez való jogát, a második rész keretében pedig azt, hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette az ártatlanság vélelméhez fűződő jogát. Mindkét rész különböző kifogásokat sorol fel.

Az első részről

60 Emlékeztetni kell rá, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 36. pontjában mindenekelőtt a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatát idézte, amely szerint a versenypolitikára vonatkozó közigazgatási eljárások során az ésszerű határidő betartása általános közösségi jogi elv, amelynek betartását a közösségi bíráskodás biztosítja (e tekintetben lásd a C-238/99. P., C-244/99. P., C-245/99. P., C-247/99. P., C-250/99. P. – C-252/99. P. és a C-254/99. P. sz., Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. október 15-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-8375. o.] 167–171. pontját).

61 Ezt követően mielőtt a JCB Service által előterjesztett érvek tekintetében állást foglalt volna, az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 37. pontjában különbséget tett a kérdéses két közigazgatási eljárás között, nevezetesen az 1973-ban bejelentett megállapodások vizsgálata, amely a vitatott határozat 2. cikke szerinti elutasítással végződött, másrészt az 1996-ban benyújtott panasz vizsgálata között, amelynek következtetéseit a vitatott határozat jogsértésre vonatkozó érdemi részének egyéb cikkei fejtenek ki.

62 Ami az 1973-as bejelentést követő közigazgatási eljárást illeti, az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 38. pontjában megállapítja, hogy a Bizottság anélkül tette irattárba 1992-ben a bejelentett megállapodásokat, hogy határozatot hozott volna, és csak a JC Bamford Excavatornak az első kifogásközlésre adott válasza vezetett a megállapodások alperes általi újbóli vizsgálatához a panasz kivizsgálása során.

63 A megtámadott ítélet ugyanezen pontjában az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy „az a tény, hogy ez az eljárás 27 évig tartott, megsértette a közigazgatás állásfoglalás tételére és az eljárás ésszerű határidőn belüli lezárására irányuló kötelezettségét", miközben nyilvánvalóvá tette, hogy „bármilyen sajnálatos is ez a tévedés, az nem befolyásolhatta sem a mentesítés iránti kérelem elutasításának jogszerűségét, sem a jogsértés fennállásának megítélésére irányuló eljárás szabályszerűségét".

64 Ilyen körülmények között az Elsőfokú Bíróság jelezte a megtámadott ítélet 40. pontjában, hogy amennyiben megállapítható, hogy a Bizottság megsértette az ésszerű határidőn belüli eljárásra irányuló elvet, az csak annyiban igazolná a versenyügyekben folytatott közigazgatási eljárásokban hozott határozat megsemmisítését, amennyiben az érintett vállalkozás védelemhez való jogának megsértését is megvalósítja. Ha nem állapítható meg, hogy az indokolatlan késedelem hátrányosan befolyásolta az érintett vállalkozások hatékony védekezésre vonatkozó képességét, az ésszerű határidőn belüli eljárására vonatkozó kötelezettség elvének megsértése nem érintheti a közigazgatási eljárás érvényességét.

65 A megtámadott ítélet 42. pontjában az Elsőfokú Bíróság azt is megállapította, hogy a JCB Service nem érvelt amellett, hogy az eltelt idő bármilyen eljárásjogi szabálytalanságot eredményezett, és csak a Bizottság hanyag iratkezelési magatartásának hangsúlyozására szorítkozott. Az Elsőfokú Bíróság szerint semmilyen következtetés nem vonható le a megsemmisítés iránti kérelmek vizsgálata tekintetében az 1973-ban tett bejelentés óta eltelt idő hosszúságából.

66 Ami a Bizottsághoz 1996. február 15-én benyújtott panasz kivizsgálását illeti, az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 43. pontjában úgy találta, hogy az eljárás teljes időtartama – 4 év, 10 hónap és 6 nap – nem tűnik túlzottnak, az ügy összetettségét, amely számos tagállamot érint, és a jogsértések öt tárgykörét foglalja magában, valamint a második kifogásközlés készítésének szükségességét tekintve.

67 Másrész az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 45. pontjában rámutatott, hogy a JCB Service nem érvelt amellett, hogy a Bizottság a panasz ésszerű határidőn belüli kivizsgálására irányuló kötelezettségének feltételezett megszegése a jelen ügyben a védelemhez való jog megsértéséhez vezetett. Az Elsőfokú Bíróság hozzátette: „amint az a tárgyaláson megerősítették, a JCB Service csak azzal érvel, hogy az eljárás hosszúsága részrehajlást és hanyag iratkezelést tárt fel a Bizottságnál, és ily módon a vitatott határozat jogellenességét bizonyítja. Ilyen körülmények között anélkül, hogy a panasz kivizsgálásának feltételezett túlzott hosszúságát vizsgálni kellene, meg kell állapítani, hogy az ily módon megfogalmazott jogalap nem eredményezheti a vitatott határozat rendelkező részének részleges vagy teljes semmiségét".

68 Végül az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 46. pontjában megállapította, hogy a JCB Service által hivatkozott jogalap nem érintheti a vitatott határozat jogszerűségét, sem a mentesítés iránti kérelem, sem a jogsértés tekintetében, és mint tárgytalan jogalapot, el kell utasítani.

69 Először a JCB Service azt kifogásolja, hogy az Elsőfokú Bíróság anélkül utasította el a vitatott határozat elleni kereset alátámasztásaként előadott első jogalapot, amelyben arra hivatkozik, hogy a Bizottság megszegte az ésszerű határidőben történő cselekvésre vonatkozó kötelezettségét, hogy határozott volna a védelemhez való joga megsértéséről, amelyre pedig kifejezetten hivatkozott. A fellebbező továbbá úgy érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság jogban tévedett, amikor nem vette figyelembe a védelemhez való jog objektív megsértését, amely álláspontja szerint már magából abból a megállapításból következik, hogy az eljárások összességének időtartama nyilvánvalóan rendkívül hosszú volt.

70 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a megtámadott ítélet 32. és 33. pontjából nyilvánvaló, hogy a JCB Service azt állította az Elsőfokú Bíróság előtt, hogy a Bizottság nem teljesítette a a közösségi jogból, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt egyezmény (EJEE) 6. cikkének (1) bekezdéséből következő, az ésszerű határidőn belüli eljárásra vonatkozó kötelezettségét. A JCB Service szerint a forgalmazási rendszerére vonatkozó megállapodásokat 1973. június 30-án bejelentették, és a Bizottság ezt az eljárást 27 évvel később zárta le, elutasítva a mentesítés iránti kérelmet. Úgy érvelt továbbá, hogy a Central Parts panaszát követően indított eljárás közel öt évig tartott, amely szintén ésszerűtlen.

71 Megjegyzendő, hogy a JCB Service által előadott érveléssel ellentétben az Elsőfokú Bíróság előtt inkább általánosságban hivatkozott a védelemhez való jog megsértésére a két közigazgatási eljárás (bejelentés és jogsértés) feltételezetten rendkívüli hosszúsága vonatkozásában, anélkül hogy ténylegesen megjelölte volna, hogyan érintette lépésről lépésre védekezési képességét az egyik vagy a másik eljárás (lásd a Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 176. és 177. pontját).

72 A JCB Service különösen a bejelentési eljárás tekintetében szorítkozott az eljárás rendkívüli hosszúságának kifogásolására. Az Elsőfokú Bíróság helyesen állapította meg a megtámadott ítélet 39. pontjában, hogy pusztán az ésszerű határidőn belüli elfogadás elmulasztása nem teszi jogellenessé a Bizottság által a bejelentést követően elfogadott határozatot.

73 Másrészt ez a késedelem önmagában nem volt hátrányos a JCB Service számára. Valójában a JCB Service a megállapodások 1973-ban történt bejelentését követően a vitatott határozat meghozataláig terjedő teljes időben élvezte a 17. rendelet 15. cikke (5) bekezdésének rendelkezéseiből adódó előnyöket.

74 Ami a vitatott határozat azon részét illeti, amelyik megállapította az EK 81. cikk (1) bekezdésének megsértését,t és bírságot szabott ki a JCB Service-re, emlékeztetni kell arra, hogy az Elsőfokú Bíróság hangsúlyozta azt a tényt, miszerint a JCB Service csak azzal érvel, hogy az eljárás hosszúsága részrehajlást és hanyag iratkezelést fedett fel a Bizottságnál, és ez elegendő a vitatott határozat jogellenességének bizonyítására.

75 Rá kell mutatni ezért, hogy az Elsőfokú Bíróság a közösségi jog sérelme és a JCB Service érveinek kiforgatása nélkül alá tudta támasztani indokolását.

76 A JCB Service mindazonáltal úgy érvel, hogy megfosztották az EK 232. cikk szerinti intézményi mulasztás megállapítására irányuló kereset szerinti, a Bizottság tétlenségének szankcionálására irányuló jogától, illetve mindenesetre attól, hogy a bejelentő és a Bizottság között lefolytatott szóbeli eljárás és a jogsértési eljárás során védje álláspontját a Bizottság hibás álláspontjával szemben.

77 Még ha a fent kifejtett érvelést a JCB Service érvényesítheti is a Bíróság előtt, pontosítani kell, hogy védelemhez való jogát nem érinthette a megállapodások 1973-ban történt bejelentése és a vitatott határozat elfogadása között eltelt hosszú idő. Ezen időszak alatt a JBC Service egyrészt benyújthatott volna intézményi mulasztás megállapítására irányuló kereset a Bizottság ellen, annak érdekében, hogy ez utóbbi döntést hozzon a vitatott mentesítés iránti kérelemről, másrészt bejelenthette volna a Bizottságnak az A/B formanyomtatvány használatával az általa kötött megállapodásokat vagy az általa folytatott magatartásokat. Ez azonban a jelen ügyben nem történt meg.

78 Ebből következően a JCB Service semmi esetre nem hivatkozhat a védelemhez való jogának a bejelentési eljárás során történt megsértésére.

79 A jogsértési eljárás tekintetében meg kell jegyezni, hogy a JCB Service nem adott elő semmilyen különös érvet, amely igazolná, hogy a Bizottság szolgálatai megsértették a védelemhez való jogát a Central Parts panaszának elbírálása során. Másrészt a JBC Service nem vitatta a Bíróság előtt az Elsőfokú Bíróság arra vonatkozó kifogása elutasításának indokait, hogy a Bizottság megsértette az aktához csatolt, a védekezése szempontjából fontos iratokba való betekintés jogát.

80 Ennek megfelelően ezt az érvelést el kell utasítani, és a JCB Service által felhozott első kifogást – mint megalapozatlant – el kell utasítani.

81 Másodszor a JCB Service azt kifogásolja, hogy az Elsőfokú Bíróság mérlegelési hibát vétett, amikor nem büntette azt, hogy a Bizottság a vitatott határozatban különbséget tett a bejelentési eljárás és a jogsértési eljárás között. Ez a különbségtétel minden alapot nélkülöz, és csak a döntéshozatali eljárás rendkívüli hosszúságának a jelen ügy egészére gyakorolt negatív hatását hivatott tagadni.

82 Rá kell mutatni, hogy még ha a vitatott határozat formailag nem is tesz különbséget a bejelentési eljárás és a jogsértési eljárás között, a határozatból nyilvánvaló, hogy a Bizottság értékelése külön kezeli a mentesítés iránti kérelmet és a jogsértés miatti eljárást.

83 Mindenekelőtt ami a vitatott határozat azon részét illeti, amely a mentesítés iránt 1973-ban benyújtott kérelem elutasítására vonatkozik, a határozat (197)–(222) preambulumbekezdéséből nyilvánvaló, hogy mielőtt a Bizottság elutasította volna a

mentesítés iránti kérelmet, előbb megvizsgálta, hogy adható-e mentesség az EK 81. cikk (3) bekezdése alapján vagy az e cikk végrehajtásaként elfogadott rendeletekben, azaz a Szerződés 85. cikke (3) bekezdésének a kizárólagos forgalmazási megállapodások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 1983. június 22-i 1983/83/EGK bizottsági rendelet (HL L 173., 1. o.), a Szerződés 85. cikke (3) bekezdésének a gépjármű-forgalmazási és szervizmegállapodások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 1995. június 28-i 1475/95/EK bizottsági rendelet (HL L 145., 25. o., a továbbiakban: 1475/95 rendelet), valamint a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének a vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 1999. december 22-i 2790/1999/EK bizottsági rendelet (HL L 336., 21. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 364. o.) alapján.

84 Ugyanez irányadó a vitatott határozat jogsértést megállapító részére. Amint az a vitatott határozat (140)–(170) preambulumbekezdéséből nyilvánvaló, a Bizottság értékelése egyértelműen a JCB Service megfelelően be nem jelentett, azaz nem a 27. rendelet által megállapított A/B formanyomtatványon benyújtott megállapodásain vagy a megállapodások kikötésein alapult. Nyilvánvaló a vitatott határozatból, hogy a Bizottság figyelembe vette a JCB Service azon magatartását, amely nem kapcsolódott az 1973-ban bejelentett megállapodásokhoz.

85 E pont tekintetében a JCB Service mindazonáltal úgy érvelt az Elsőfokú Bíróság előtt és a jelen eljárás során, hogy az 1973-ban bejelentett megállapodások későbbi módosításait, noha nem az A/B formanyomtatvány használatával küldték meg a Bizottságnak, a jelen ügy körülményeire tekintettel figyelembe kell venni, és részesülnie kell a 17. rendelet 15. cikke (5) bekezdése által biztosított előnyökből.

86 Ezt az állítást mindenképpen el kell utasítani. Rá kell mutatni, hogy az A/B formanyomtatvány használata kötelező, és a bejelentés érvényességének lényeges előfeltétele (lásd a 209/78–215/78. és a 218/78. sz., Van Landewyck és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1980. október 29-én hozott ítélet [EBHT 1980., 3125. o.] 61. és 62. pontját).

87 Az Elsőfokú Bíróság ezért helyesen állapította meg a megtámadott ítélet 41. pontjában, hogy ami a jogsértésről hozott határozatot illeti, ez utóbbiban gondosan ügyeltek arra, hogy ne a bejelentés tárgyát képező tényekre alapítsák, és hogy a JCB Service-nek felrótt magatartásokat elkülönítsék a bejelentett megállapodások kikötéseitől. Így tehát helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a tény, miszerint a megállapodásokat hosszú ideje bejelentették, nem érintheti a bejelentettektől eltérő elemekre irányuló jogsértési eljárás jogszerűségét.

88 Végül, ami a Bizottság által a JCB Service-re rótt bírságot illeti, a határozat, különösen annak (227) és (228) preambulumbekezdése, kétségtelenné teszi, hogy az 1973-as megállapodásokat, amelyeket a 27. rendelet formai rendelkezéseivel összhangban jelentettek be, a Bizottság nem értékelte, amikor megállapította a kiszabandó bírság összegét.

89 Az előzőekből következik, hogy a JCB Service által előterjesztett második kifogást el kell utasítani, és így a jogalap első részét megalapozatlannak kell nyilvánítani.

A második részről

90 Az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 50. pontjában emlékeztetett arra, hogy az ártatlanság vélelmének elve részét képezi a Közösség jogrendszerének, és alkalmazandó a vállalkozásokkal szemben a versenyszabályok megsértése miatt indított eljárásokban, amelyek bírság vagy kényszerítő bírság kiszabását eredményezhetik (a C-199/92. P. sz., Hüls kontra Bizottság ügyben 1999. július 8-án hozott ítélet [EBHT 1999., I-4287. o.] 149. és 150. pontja, valamint a C-235/92. P. sz., Montecatini kontra Bizottság ügyben 1999. július 8-án hozott ítélet [EBHT 1999., I-4539. o.] 175. és 176. pontja).

91 Ezen ítélkezési gyakorlatra tekintettel az Elsőfokú Bíróság úgy találta a megtámadott ítélet 53. pontjában, hogy csupán a tény, miszerint a Bizottság két, egymást követő kifogásközlést fogadott el, nem elegendő az ártatlanság vélelme elve megsértésének bizonyítására.

92 Ugyanebben a pontban az Elsőfokú Bíróság hozzátette, hogy csak akkor lehet felróni a Bizottságnak az érintett vállalkozás bűnösségének általános feltételezését, ha a vitatott határozat ténymegállapításait nem támasztották alá az általa szolgáltatott bizonyítékok.

93 Tekintettel a vevőszolgálati igazgató a JCB-csoport társaságainak vezetőihez küldött, 1995. május 16-i feljegyzésének létezésére, amely jelzi, hogy a párhuzamos import tilalma ellentétes a Bizottság határozataival és a Bíróság ítélkezési gyakorlatával, az Elsőfokú Bíróság rámutatott a megtámadott ítélet 54. pontjában, hogy a JCB Service nem hivatkozhat arra, hogy nem tudott a közösségi versenyjog követelményeiről, amelyet megállapodásainak az Egyesült Királyság és Észak-Írországnak az Európai Közösségekhez történő csatlakozását követő azonnali bejelentése is bizonyít.

94 Ugyanebben az összefüggésben a JCB Berkeley által a JCB Sales-nek küldött 1995. április 13-i levél tekintetében az Elsőfokú Bíróság úgy vélte a megtámadott ítélet 54. pontjában, hogy ez a levelezés azt a tényt rögzíti, hogy mind a végfelhasználók, mind meghatalmazottaik fordulhattak kéréseikkel ehhez a forgalmazóhoz, hozzátéve, hogy még ha a Bizottság félreértelmezte is a mondat e részét, azt állítva a vitatott határozatban, hogy külföldi végfelhasználók és azok megfelelően meghatalmazott ügynökeire történt utalás, ez a lehetséges pontatlanság önmagában nem a részrehajlást, legfeljebb az irat félreértelmezését bizonyítja.

95 Egyebekben az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 56. pontjában a Cour d'appel de Paris 1998. április 8-i ítéletével és a Tribunal de commerce de Nîmes (nîmes-i kereskedelmi bíróság) (Franciaország) 1999. június 22-i ítéletével kapcsolatosan úgy

vélte, hogy az a tény, hogy a 17. rendelet végrehajtására irányuló eljárásban a panasztevő büntetendő magatartást folytatott, amely miatt a bíróság elítélte, lényegtelen a JCB Service-szel szemben ténylegesen felhozott jogsértések tekintetében, amelyek ezt meghaladóan ettől elkülönültek.

96 Végül az 1996. november 6-án a Watling JCB szerződéses forgalmazó helyiségeiben vezetősége és a Versenypolitikai Főigazgatóság tagjai között tartott megbeszélés hangfelvétele tekintetében az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 58. pontjában úgy vélte, hogy a JCB-csoport és az egyik forgalmazója közötti kapcsolatnak a megbeszélésből kirajzolódó képéből nem lehet kiemelni egyetlen elemet sem, amely bizonyítaná, hogy a forgalmazási hálózat gyakorlata jogsértést valósít meg. Az Elsőfokú Bíróság szerint nem tűnik valószínűnek, hogy a Bizottság a jogsértés elemeinek vizsgálata során a mentő körülmény elrejtése céljából kizárta e dokumentumot.

97 A JCB Service szerint a vitatott határozat sérti az ártatlanság vélelmének elvét, amely feltételezi, hogy minden, a bizonyítékok kapcsán felmerülő ésszerű kétséget a vádlott fél javára kell értelmezni. E tekintetben azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság nyilvánvaló mérlegelési hibát vétett, amikor nem teljesítette a JCB Service által benyújtott bizonyos bizonyítékok figyelembevételére és azok más bizonyítékokkal való együttes értékelésére irányuló kötelezettségét azért, hogy biztos, pontos és összefüggő bizonyítékrendszerre támaszkodhassék. Egyebekben pedig az Elsőfokú Bíróságot egyes bizonyítékok helytelen elutasítására vagy figyelmen kívül hagyására bírták rá, amelyek a JCB Service állítása szerint az ártatlanság vélelme elvének a Bizottság általi megsértését igazolják.

98 A JCB Service különösen azt állítja, hogy az akta kezelése a jelen ügyben – azáltal, hogy két kifogásközlést fogadtak el – a Bizottság részrehajlását mutatja, és ily módon az ártatlanság védelme elvének megsértése bizonyítást nyert. Ilyen körülmények között a JCB Service lényegében úgy érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság helytelenül

állította a megtámadott ítélet 53. pontjában, hogy csupán az a tény, hogy a Bizottság két, egymást követő kifogásközlést fogadott el, nem elegendő a fenti elv megsértésének bizonyítására.

99 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a bizottsági kifogásközlés elkészítésének ténye semmi esetre sem tekinthető az érintett vállalkozás bűnösségének vélelmezéseként. Ellenkező esetben minden ilyen jellegű eljárás indítása az ártatlanság vélelme elvének megsértését eredményezhetné.

100 Egyebekben pedig emlékeztetni kell rá, hogy az első kifogásközlés nem vette figyelembe az 1973-as bejelentést, amelyre a JBC Service mutatott rá a kifogásközlésre 1998. július 6-án adott írásbeli észrevételeiben, majd a Bizottság szolgálatai által történt meghallgatásakor 1998. október 8-án. A Bizottság tehát ebben az összefüggésben, illetve az első kifogásközlés mulasztásainak pótlása végett – a JCB Service észrevételeit követően – fogadta el a második kifogásközlést.

101 Ebből következően a JCB Service-nek a jelen ügyben előadott feltételezéseivel ellentétben a két egymást követő kifogásközlés elkészítése az előző pontban említett összefüggésben nem tekinthető az ártatlanság vélelme elvének megsértésének.

102 Így a JCB Service által előterjesztett első kifogást – mint megalapozatlant – el kell utasítani.

103 Másodszor a JCB Service azt kifogásolja, hogy az Elsőfokú Bíróság nem szankcionálta a Bizottságnak a JCB Service belső dokumentumaira, a Berkeley JCB-nek a JCB Sales számára küldött 1995. április 13-i levelére, az 1995. május 15-i feljegyzésre és a Watling JCB-vel 1996. november 6-án tartott megbeszélés feljegyzésére alapított értékelését. A JCB Service szerint a Bizottság ezeket a dokumentumokat részrehajlóan vette figyelembe, és figyelmen kívül hagyta a felmentő bizonyítékokat, és feltételezte bűnösségét.

104 Ebben az összefüggésben a JCB Service azt is állítja, hogy csakúgy, mint a Bizottság, az Elsőfokú Bíróság is tévedett, amikor elutasította, illetve nem vette figyelembe a nemzeti bíróságok vagy hatóságok egyes határozatait – vagyis a Cour d'appel de Paris 1998. április 8-i határozatát; a Tribunal de commerce de Nîmes 1999. június 22-i határozatát; a Conseil français de la concurrence 2001. július 20-i határozatát; valamint az ír versenyhatóság 1994. szeptember 22-i határozatát –, amelyek bizonyították a JCB Service által kötött megállapodások és végrehajtásuk érvényességét.

105 Meg kell említeni, hogy még ha formailag a mérlegelés vagy indokolás hibáit hozza is fel, a JCB Service kérelme valójában az Elsőfokú Bíróság értékelésének kétségbe vonására, különösen bizonyos tények és dokumentumok bizonyító erejének vitatására irányul, amelyek az Elsőfokú Bíróságot annak megállapítására indították, hogy a Bizottság nem volt részrehajló vele szemben.

106 Ezzel kapcsolatban az EK 225. cikkből és a Bíróság alapokmánya 58. cikkének első bekezdéséből az következik, hogy kizárólag az Elsőfokú Bíróság rendelkezik hatáskörrel egyrészt a tényállás megállapítására – kivéve, ha megállapításainak tárgyi pontatlansága a hozzá benyújtott eljárási iratokból ered –, másrészt a tények értékelésére. Amint az Elsőfokú Bíróság megállapította vagy értékelte a tényállást, a Bíróság rendelkezik hatáskörrel az EK 225. cikk értelmében a tények jogi minősítésének és az Elsőfokú Bíróság által ebből levont jogkövetkezmények felülvizsgálatára (lásd különösen a C-185/95. P. sz., Baustahlgewebe kontra Bizottság ügyben 1998. december 17-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-8417. o.] 23. pontját és a C-551/03. P., General Motors kontra Bizottság ügyben 2006. április 6-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-3173. o.] 51. pontját).

107 Ezenkívül az állandó ítélkezési gyakorlat alapján a Bíróság nem tehet ténymegállapítást, illetve – elvileg – az Elsőfokú Bíróság által e tények alátámasztásaként elfogadott bizonyítékok megvizsgálására sem jogosult. Mivel ezeket a bizonyítékokat az előírásoknak megfelelően szerezték be, illetve a bizonyítási teherre és a bizonyításra vonatkozó eljárási szabályokat és általános jogelveket tiszteletben tartották, az Elsőfokú Bíróság feladata az előterjesztettek értékelése. Ez az értékelés – e tények elferdítésének esetét kivéve – nem minősül a Bíróság felülvizsgálata alá tartozó jogkérdésnek (lásd a Baustahlgewebe kontra Bizottság ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 24. pontját, a C-40/03. P. sz., Rica Foods kontra Bizottság ügyben 2005. július 14-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-6811. o.] 60. pontját, a General Motors kontra Bizottság ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 52. pontját, valamint a C-397/03. P. sz., Archer Daniels Midland és Archer Daniels Midland Ingredients kontra Bizottság ügyben 2006. május 18-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-4429. o.] 85. pontját).

108 Ezzel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az ilyen elferdítésnek nyilvánvalóan ki kell tűnnie az akta irataiból, anélkül hogy szükség lenne a tényállás és a bizonyítékok újbóli értékelésére (a General Motors kontra Bizottság ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 54. pontja).

109 Meg kell állapítani, hogy az Elsőfokú Bíróságnak a megtámadott ítélet 54–59. pontjában található mérlegelése tények értékelésének minősül, amely a fellebbezésben nem kifogásolható, mivel a JCB Service nem bizonyította, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen értékelte a hozzá beterjesztett bizonyítási eszközöket.

110 A fentiekből következik, hogy a JCB Service második jogalap keretében előterjesztett első érveit – mint elfogadhatatlanokat – el kell utasítani.

111 A JCB Service e kifogás keretében emlékeztet a Conseil français de la concurrence 2001. július 20-i, valamint az ír versenyhatóság 1994. szeptember 22-i, reá nézve kedvező határozataira.

112 A fenti pontban említett első határozat tekintetében, még ha hivatkozni lehetne is rá a jelen ügyben, meg kell állapítani, hogy a vitatott határozat születése után keletkezett. Ezért önmagában nem kérdőjelezheti meg sem a megtámadott ítélet, sem a vitatott határozat jogszerűségét.

113 Az ír versenyhatóság fent hivatkozott határozata tekintetében megjegyzendő, hogy erre nem hivatkoztak az Elsőfokú Bíróság előtt az ártatlanság vélelme elvének megszegésével összefüggésében.

114 Ha valamely félnek megengednék, hogy először a Bíróság előtt hozzon fel olyan jogalapot, amelyeket az Elsőfokú Bíróságnál nem terjesztett elő, az azt jelentené, hogy az Elsőfokú Bíróság által eldöntött jogvitán túlterjedő jogvitával fordulhatna a Bírósághoz, amelynek hatásköre korlátozott a fellebbezési eljárásban. A fellebbezési eljárás keretében tehát a Bíróság hatásköre az első fokon tárgyalt jogalapokról hozott jogi döntés megítélésére korlátozódik (lásd különösen a C-266/97. P. sz., VBA kontra VGB és társai ügyben 2000. március 30-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-2135. o.] 79. pontját).

115 Ennek következtében a JCB Service-nek az ír versenyhatóság határozatára alapított érvelését – mint elfogadhatatlant – el kell utasítani.

116 Az előzőekből következik, hogy a JCB Service által előterjesztett második kifogást – mint elfogadhatatlant – szintén el kell utasítani.

117 Végül a JCB Service azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítéletben helytelenül hagyott figyelmen kívül egyes bizonyítékokat, nevezetesen az 1997. június 2-i faxüzenetet és a JCB Sales marketingigazgatójától származó 1996. január 26-i feljegyzést, és ez az ártatlanság vélelme elve megsértésének tekinthető.

118 Az 1996. január 26-i feljegyzés tekintetében meg kell jegyezni, hogy csakúgy, mint az ír versenyhatóság fent hivatkozott határozatára az Elsőfokú Bíróság előtt erre sem történt hivatkozás az ártatlanság vélelme elve megszegésével összefüggésében, és ezért – amint az a 114. pontból is következik – az erre a feljegyzésre alapított érvelést – mint elfogadhatatlant – el kell utasítani.

119 Ami a Versenypolitikai Főigazgatóság egyik tisztviselője által a Central Parts képviselőjének 1997. június 2-án küldött faxüzenetet illeti, amely a Bizottság szolgálatainak azon feltételezett szándékát jelezte, hogy terhelő bizonyítékot gyűjtsenek a JCB Service ellen, meg kell állapítani, hogy az erre a faxüzenetre alapított feltételezések semmi esetre sem bizonyíthatják, hogy az Elsőfokú Bíróság elferdítette a bemutatott bizonyítékokat.

120 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az említett faxüzenetet a panasztevő – a Central Parts – egyik képviselőjének küldték 1997. június 2-án, azaz hat hónappal a Bizottság szolgálatai által 1996. november 5-én a JCB-csoport társaságainak és nagy-britanniai szerződéses forgalmazóinak helyiségeiben végzett vizsgálatot követően. Ilyen körülmények között az a tény, hogy valamely bizottsági tisztviselő, aki a JCB Service szerint részt vett a Central Parts panaszának kivizsgálásában, álláspontot alakít ki a panasz besorolása tekintetében vagy a jogsértési eljárás kezdeményezése tekintetében, nem enged arra következtetni, hogy a jelen ügynek a Bizottság szolgálatai általi kezelése részrehajló volt, és megsértette az ártatlanság vélelme elvét.

121 Az előző megfontolások összességéből az következik, hogy az Elsőfokú Bíróság helyesen jutott a megtámadott ítélet 60. pontjában arra a következtetésre, hogy a közigazgatási eljárás lefolytatása során semmi nem jelezte, hogy a Bizottság az iratokat vagy a tényeket célzatosan vagy elfogultan értelmezte, vagy eljárása során részrehajlást mutatott a fellebbezővel szemben.

122 Ebből következik, hogy a JCB Service utolsó kifogását és a jelen jogalap második részét, így a teljes első jogalapot el kell utasítani, részben mint elfogadhatatlant, részben mint megalapozatlant.

A második jogalapról

123 A második jogalap két részre osztható. A JCB Service azt állítja egyrészt, hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette az EK 81. cikk (1) bekezdését, másrészt hogy az EK 81. cikk (3) bekezdését is megsértette azáltal, hogy elutasította a vitatott határozat megsemmisítését, amennyiben az elutasította a JCB Service 1973-as mentesítés iránti kérelmét. Mindkét rész eltérő kifogásokat sorol fel.

Az első részről

124 A JCB Service azt kifogásolja, hogy az Elsőfokú Bíróság jogban tévedett egyrészt a jogsértésnek a vitatott határozat 1. cikkének a) pontjában kifejtett első elemét illetően, amely szerint az Egyesült Királyságban, az Írországban és a Franciaországban székhellyel rendelkező szerződéses forgalmazókat korlátozták a passzív eladások tekintetében, amely magában foglalja a nem szerződéses forgalmazóknak, a fogyasztóknak és a kizárólagos területen kívüli, különösen a más tagállambeli szerződéses forgalmazóknak történő eladásokat, másrészt a jogsértésnek a vitatott határozat 1. cikkének b) pontjában kifejtett második elemét illetően, amely szerint korlátozták a beszerzési forrásokat a szerződéses áruk Franciaországban és Olaszországban székhellyel rendelkező szerződéses forgalmazók általi beszerzése tekintetében, és amely megakadályozza a forgalmazók közötti keresztszállításokat.

– A jogsértés első eleméről, amely az Egyesült Királyságban, az Írországban és a Franciaországban letelepedett forgalmazók passzív eladásainak korlátozására vonatkozik

125 Ami először az Egyesült Királyságot illeti, az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 86. pontjában rámutatott, hogy a kérdéses tagállam fő forgalmazóit és viszonteladóit érintő forgalmazási megállapodások 1975-ben módosított változata tartalmaz egy bizonyos 4. kikötést. Ez a kikötés, amely a nem szerződéses eladók számára történő forgalmazás tilalmát tartalmazta, nem foglalta magában a végső viszonteladók, illetve a kijelölt területen kívüli szerződéses forgalmazók számára történő eladás általános tilalmát. Mindazonáltal a Bizottság ezt a területen kívülre történő eladások általános tilalmaként értelmezte.

126 E tekintetben a megtámadott ítélet 88. pontjában számos dokumentum, nevezetesen a Watling JBC által a Queen's Award Office titkárnőjének 1992. október 26-án küldött levelének, a Berkeley JCB-nek a JCB Sales számára 1995. április 13-án küldött levelének, a TC Harrison-nak a JCB számára 1995. november 21-én küldött levelének és a Gunn JCB-nek a JCB Sales számára 1992. november 30-án küldött levelének figyelembevétele után az Elsőfokú Bíróság úgy találta, hogy ezek a dokumentumok mind azt mutatták, hogy a forgalmazók úgy vélték, a JCB Group-pal kötött megállapodásuk versenykorlátozó üzleti magatartásra kötelezte őket, és ennek megfelelően jártak el. Ezenkívül az Elsőfokú Bíróság pontosította, hogy a nem szerződéses forgalmazóknak történő eladás tilalmán túl, amelyet a 4. kikötés tartalmazott, az érintett forgalmazók úgy viselkedtek, mint ha a területükön kívülre történő eladás általánosabb tilalma, nevezetesen az exportálás tilalma vonatkozna rájuk.

127 E megállapításokra tekintettel az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 89. pontjában arra a következtetésre jutott, hogy az Egyesült Királyságban a bejelentett megállapodások rendelkezéseit meghaladó korlátozó magatartásokat hajtottak végre, és ennek következtében a passzív eladásokra vonatkozó jogsértés első eleme megállapítható.

128 A JCB Service fenntartja, hogy a tények nyilvánvaló hibás elemzésének eredményeképpen az Elsőfokú Bíróság jogban tévedett, amikor szankcionálta a forgalmazó

azon kötelezettségét, hogy nagykereskedelmi termékeket nem adhat el viszonteladásra nem szerződéses forgalmazóknak, amely kötelezettséget a kérdéses megállapodás 4. kikötése tartalmazta.

129 Kiindulásként meg kell állapítani, hogy kifogásában a JCB Service csupán az Elsőfokú Bíróságnak a megtámadott ítélet 88. pontjában kifejtett általános értékelését és a 89. pontban található következtetést vitatja, fenntartva lényegében, hogy az Elsőfokú Bíróságnak az ellenkező megállapításra kellett volna jutnia, figyelemmel az eset tényeire. Mindazonáltal a JCB Service nem hoz fel semmilyen komoly érvet, amely arra engedne következtetni, hogy az Elsőfokú Bíróság elferdítette a számára benyújtott aktában található dokumentumok tartalmát, vagy hogy jogban tévedett.

130 Ilyen körülmények között, a 106–108. pontban idézett ítélkezési gyakorlattal összhangban, az első kifogás első érvét – mint elfogadhatatlant – el kell utasítani.

131 Másodszor: Írország tekintetében az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 90. pontjában megállapította, hogy a bejelentett általános megállapodások nem tartalmaztak olyan kikötést, mint az Egyesült Királyságra vonatkozó vizsgált megállapodások, amely megtiltaná a nagykereskedelmi termékek viszonteladás céljára történő forgalmazását nem szerződéses forgalmazóknak, ám a JCB Sales által az Earthmover Commercial Industrial (ECI) JCB-vel, vagyis az írországi forgalmazójával 1992-ben kötött megállapodás tartalmazta a nagykereskedelmi értékesítésekre vonatkozó 4. kikötést, amely az Egyesült Királyságban székhellyel rendelkező forgalmazók és viszonteladók megállapodásainak 4. kikötéséhez volt hasonló. Az ítélet ugyanezen pontja értelmében a kérdéses megállapodást nem jelentették be.

132 E tekintetben számos dokumentum, amelyekre a Bizottság határozatát alapította, nevezetesen a JCB Sales által a JCB SA-nak küldött 1995. január 31-i faxüzenet és az ECI JCB által a JCB Sales-nek küldött két további, 1995. január 31-i és március 30-i faxüzenet megvizsgálását követően az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet

92. pontjában megállapította, hogy mivel a szerződéses rendelkezések megegyeznek az Egyesült Királyságra vonatkozó szerződéses rendelkezésekkel, ám azokat nem jelentették be, a hozzá benyújtott tények, a JCB-csoport forgalmazói hálózatának egyéb részeiben fennálló területen kívüli eladások korlátozásának általános stratégiájával együtt, elegendőek a jogsértés ezen elemének, nevezetesen a passzív területen kívülre irányuló eladások korlátozásának megállapítására.

133 A JCB Service fenntartja, hogy ellentétben azzal, ami a 90. és a 91. pontból kitűnik, az Írországra vonatkozó forgalmazási megállapodás 4. pontja nem sérti az EK 81. cikket. E tekintetben úgy érvel, hogy az írországi forgalmazók és viszonteladók 1992-es megállapodásaiba foglalt forgalmazási tilalmat ugyanúgy fogalmazták, mint a megállapodások Egyesült Királyságra vonatkozó változatainak 4. kikötését. Miután az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 86. pontjában úgy találta, hogy az Egyesült Királyságra vonatkozó megállapodások e kikötése nem sérti az EK 81. cikket, így lényegtelen, hogy az Írországra vonatkozó és ugyanezt a rendelkezést tartalmazó megállapodást nem jelentették be a Bizottságnak. A JCB Service fenntartja továbbá, hogy a megtámadott ítélet 92. pontjában hivatkozott dokumentumokat az Elsőfokú Bíróság nyilvánvalóan tévesen elemezte.

134 Megjegyzendő egyrészt, hogy a JCB Service feltételezésével ellentétben az Elsőfokú Bíróság nem állapította meg a megtámadott ítélet 86. pontjában, hogy az Egyesült Királyságban tevékenykedő forgalmazókra és viszonteladókra vonatkozó megállapodások 4. kikötése nem vet fel semmilyen problémát az EK 81. cikk (1) bekezdése tekintetében. Az Elsőfokú Bíróság ténylegesen úgy vélte, hogy annak ellenére, hogy az Egyesült Királyságra vonatkozó megállapodás nem tartalmazott az eladásra vonatkozó általános tilalmat, a kérdéses rendelkezést a forgalmazók a területen kívüli eladások általános tilalmaként értelmezték.

135 Másrészt a jelen ítélet 86. pontjában idézett ítélkezési gyakorlattal összhangban emlékeztetni kell arra, hogy a bejelentést az EK 81. cikk szerinti érvényességéhez az A/B formanyomtatványon kell benyújtani. A jelen ügyben nem vitatott, hogy a JCB Service által 1992-ben kötött és Írországra érvényes megállapodásokat soha nem jelentették be a Bizottságnak.

136 A fentiekből következik, hogy a JCB Service által előadott első kifogás második érve megalapozatlan, így el kell utasítani.

137 A Bíróság által a megtámadott ítélet 92. pontjában megvizsgált dokumentumok állítólagos hibás értékelése tekintetében meg kell jegyezni, hogy kifogásával a JCB Service anélkül vitatja a tényeknek és bizonyítékoknak az Elsőfokú Bíróság általi értékelését, hogy olyan érveket hozna fel, amelyek arra engednének következtetni, hogy az Elsőfokú Bíróság elferdítette a számára benyújtott aktában található dokumentumok tartalmát, vagy jogban tévedett.

138 Ilyen körülmények között, a 106–108. pontban idézett ítélkezési gyakorlattal összhangban, ezt az érvet – mint elfogadhatatlant – el kell utasítani.

139 Harmadszor: Franciaország tekintetében az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 96. pontjában rámutatott, hogy az 1991-es általános forgalmazói szerződés a 2. cikkben olyan kölcsönös kizárólagossági kitételt foglal magában, amely megtiltja többek között a forgalmazóknak a JCB-csoport termékeinek és alkatrészeinek a számukra kijelölt területen kívüli közvetett vagy közvetlen eladását, terjesztését vagy reklámozását. Ugyanezen pont szerint a megállapodás, amelyet nem jelentettek be, megtiltja az aktív eladásokat, és kifejezett tilalmat fogalmaz meg a kijelölt területen kívüli passzív eladások tekintetében.

140 Miután megvizsgálta azokat a dokumentumokat, amelyekre a Bizottság támaszkodott a vitatott határozatban, azaz a JBC SA által az egyik nem szerződéses forgalmazónak küldött 1988. június 21-i faxüzenetet, a JCB SA-tól a Philippe MPT-nek küldött 1995. január 10-i levelet és a Pinault équipement által a JCB SA-nak küldött 1996. január 31-i levelet, az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 98. pontjában úgy vélte, hogy ezek a dokumentumok nagymértékben alátámasztják az általános forgalmazói szerződésben előírt korlátozó magatartásokat és a piacok felosztását.

141 E tekintetben a JCB Service úgy érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság a Franciaországra vonatkozó megállapodás 2. cikkét nyilvánvalóan hibásan elemezte, amikor azt állította, hogy ez a cikk „megtiltja az aktív eladásokat, és kifejezett tilalmat fogalmaz meg a kijelölt területen kívüli passzív eladások tekintetében". A JCB Service azt állítja továbbá, hogy az Elsőfokú Bíróság nyilvánvalóan nem releváns bizonyítékokra támaszkodott a feltételezett korlátozás bizonyítása érdekében.

142 Rá kell mutatni, hogy a vitatott határozat nem a forgalmazói megállapodásban lévő feltételezett kifejezett tilalmon alapul, hanem annak tényleges alkalmazásán. Ez a következtetés nyilvánvaló a vitatott határozat (111)–(114) preambulumbekezdéséből és különösen a (146) preambulumbekezdésből, amelyben a Bizottság úgy találta, hogy „a JCB [csoport] és forgalmazói közötti megállapodás, tényleges alkalmazása során, megtiltja vagy korlátozza a forgalmazók számára a számukra kijelölt területen kívülre történő eladást".

143 Ilyen körülmények között a vitatott határozat érvényességét semmilyen módon nem befolyásolják. Ebből következően a JCB Service által előterjesztett érv a jelen ügyben nem bír jelentőséggel, és mint ilyet el kell utasítani.

144 A JCB Service arra vonatozó érve tekintetében, hogy az Elsőfokú Bíróság nem releváns bizonyítékokra támaszkodott a feltételezett korlátozás fennállásának bizonyítása érdekében, nevezetesen a JBC SA által az egyik nem szerződéses forgalmazónak küldött 1988. június 21-i faxüzenetre és a Pinault équipement által a JCB SA-nak küldött 1996. január 31-i levélre, rá kell mutatni, hogy a JCB Service ismét az Elsőfokú Bíróság ténybeli értékelését vitatja a tilos magatartások fennállása tekintetében anélkül, hogy bizonyítaná a bizonyítékok legcsekélyebb torzítását.

145 Ugyanezt kell megállapítani az érintett földrajzi piacon végzett párhuzamos exportot illető azon érv tekintetében, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 106. és

107. pontjában hibásan értékelte az általa megvizsgált dokumentumokat, nevezetesen a JCB Sales által a Watling JCB-nek küldött 1992. június 2-i levelet és a német leányvállalattól, a JCB Germany-tól származó két – 1995. május 11-i és 15-i – faxüzenetet.

146 Valójában a megtámadott ítélet 107. pontjában az Elsőfokú Bíróság korlátlan felülvizsgálati jogkörében, minden torzítás nélkül, úgy találta egyrészt, hogy a kérdéses dokumentumok azt mutatják, hogy a JCB Service a forgalmazói területeinek és a nemzeti piacok felosztására irányuló politikát folytat, amely a területen kívülre történő mindenféle eladás általános tilalmához vezet, akár a forgalmazói hálózatán kívüli párhuzamos exportról van szó, akár nem, másrészt hogy a kérdéses magatartás a passzív eladásokra vonatkozó tilalom megerősítéséhez vezet.

147 Az előzőekből következik, hogy a JCB Service által előterjesztett, a jogsértés első elemének vitatására irányuló összes érvet el kell utasítani.

– A jogsértés második eleméről, amely a franciaországi és az olaszországi forgalmazók beszerzési forrásainak korlátozására vonatkozik, és amely megtiltja a forgalmazók közötti keresztszállításokat

148 A megtámadott ítélet 112. pontjában az Elsőfokú Bíróság rámutatott arra, hogy Franciaország vonatkozásában az általános forgalmazói megállapodás a szerződés lényeges előfeltételévé teszi a JCB-csoport termékeinek és alkatrészeinek kizárólag a francia leányvállalattól, a JCB SA-tól és a JCB Service-től történő beszerzését.

149 Ugyanezen pont értelmében Olaszországban a forgalmazói megállapodás 4. cikke megtiltja a forgalmazók számára a JCB-csoport termékein kívüli forgalmazást vagy az eladásban való bármilyen közvetett vagy közvetlen részvételt, és a megállapodás

6. cikke előírja, hogy a pótalkatrészeket és a JCB-csoport termékeinek javítására használt egyéb termékeket kizárólag a JCB SpA-tól szerezzék be, kivéve, ha a két cikk által előírt esetekben megszerezték a JCB Service előzetes írásbeli beleegyezését.

150 Miután megállapította, hogy a megállapodások fent említett cikkeinek korlátozó céljaik vannak, az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 115. pontjában megvizsgálta azokat a dokumentumokat, amelyekre a Bizottság támaszkodott a Franciaországban elkövetett jogsértések tekintetében, nevezetesen a JCB SA által a Sem-Cedima-nak, az egyik forgalmazójának küldött 1996. június 21-i levelet, valamint egy másik, az egyik franciaországi szerződéses forgalmazótól származó 1999. február 10-i levelet. Ugyanezen pont szerint ezek a dokumentumok megerősítik, hogy a megállapodásokat végrehajtották, és hogy a JCB-csoport franciaországi szerződéses forgalmazói beszerzési forrásait korlátozták.

151 Olaszország vonatkozásában az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 116. pontjában megállapította, hogy a Bizottság csak a megállapodás rendelkezéseire támaszkodott, amikor arra a következtetésre jutott, hogy fennáll a jogsértés második eleme, és e tekintetben a JCB Service azt adta elő, hogy a Bizottság nem róhatna ki büntetést rá olyan rendelkezésekért, amelyeket nem értelmeztek, és nem alkalmaztak szigorúan, anélkül hogy megvizsgálná és bizonyítaná, hogy ténylegesen végrehajtották-e őket.

152 Ezt követően az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 117. pontjában megállapította, hogy a tény, miszerint a versenykorlátozó rendelkezéseket nem értelmezték, és nem hajtották szigorúan végre, lényegtelen a feltételezett jogsértés megállapítása szempontjából. Ugyanebben a pontban a Bíróság ítélkezési gyakorlatára való utalás mellett az Elsőfokú Bíróság úgy találta, hogy az, hogy a megállapodások hatását vizsgáló elemzés hiányzik a vitatott határozatból, önmagában nem teszi hibássá a határozatot, és pontosította, hogy a megállapodás versenykorlátozó célját vagy hatását alternatív, nem pedig kumulatív feltételként kell figyelembe venni.

153 Ilyen körülmények között az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 118. pontjában arra a következtetésre jutott, hogy a Bizottság helyesen vélte úgy, hogy a beszerzési források korlátozását illetően fennáll a jogsértés, a Franciaországban és Olaszországban működő forgalmazók által vett szerződéses áruk vonatkozásában.

154 E tekintetben a JCB Service úgy érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság jogban tévedett, amikor megsértette az irányadó közösségi versenyszabályokat, ebben az esetben az 1983/83 rendeletet és a Szerződés [81]. cikke (3) bekezdésének a kizárólagos forgalmazási megállapodások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 1967. március 22-i 67/67/EGK bizottsági rendeletet (HL 1967. 57., 849. o.). Valójában a 67/67 és az 1983/83 rendelet alapján csoportmentesítés lett volna lehetséges.

155 Emlékeztetni kell arra, hogy a JCB Service az Elsőfokú Bíróság előtt azzal érvelt, hogy az a feltételezés, amely szerint a megállapodások korlátozták a Franciaországban és az Olaszországban működő szerződéses forgalmazók beszerzési forrásait azáltal, hogy kizárólag a JCB Service nemzeti leányvállalatától való beszerzésre kötelezték őket, és megtiltották a szerződéses forgalmazók közötti keresztszállításokat, a megállapodások Bizottság általi félreértésén alapul, mivel a kérdéses rendelkezések célja csupán annak biztosítása volt, hogy a forgalmazók csak a JCB-csoport termékeit forgalmazzák. A JCB Service azt is állította, hogy a Bizottság nem vizsgálta a vitatott rendelkezések tényleges végrehajtását.

156 Ezért meg kell állapítani, hogy a JCB Service által e jogalap tekintetében a Bíróság előadott érvek újak, és emiatt elfogadhatatlanok. Emlékeztetni kell arra, hogy – amint azt a jelen ítélet 114. pontjában említettük – a Bíróság hatásköre az első fokon tárgyalt jogalapokról hozott jogi döntés megítélésére korlátozódik.

157 Az előzőekből nyilvánvaló, hogy a JCB Service-nek a jogsértés második elemének megkérdőjelezésére irányuló érveit el kell utasítani, és így a második jogalap első részét – részben mint megalapozatlant, részben mint elfogadhatatlant – el kell utasítani.

A második részről

158 Az Elsőfokú Bíróság – különösen a megtámadott ítélet 160. pontjában – megállapította, hogy a vitatott határozat értelmében a Bizottság azért utasította el az 1973-as mentesítés iránti kérelmet, mert a kérelem elbírálása a JCB-csoport teljes forgalmazási rendszerének megértését kívánta, amely lehetetlen volt, tekintve a bejelentés részleges jellegét, és mert a JCB-csoport megállapodásai és magatartása versenykorlátozást valósítottak meg, és nem teljesítették az EK 81. cikk (3) bekezdésében előírt, a mentesítéshez szükséges együttes feltételeket. Az Elsőfokú Bíróság szerint a kérelem csak a JBC Sales-től származó, Írországra, Svéd Királyságra és a Csatorna-szigetekre vonatkozó általános megállapodásokra terjedt ki.

159 Az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 161. pontjában mindazonáltal kifejtette, hogy a felek megtárgyalták előtte azt az általános kérdést, hogy a JCB-csoport forgalmazási rendszere lehet-e az EK 81. cikk (3) bekezdése szerinti határozat tárgya, és ezt a kérdést a vitatott határozat (201)–(222) preambulumbekezdése rendezi.

160 Az Elsőfokú Bíróság azonban hozzátette, hogy mentesítést mindenesetre csak megfelelően bejelentett és mentesítést kérő megállapodás tekintetében lehet adni, és hogy ebben a vonatkozásban a JCB Service kérelme a vitatott határozat 2. cikkének megsemmisítésére irányult, amely elutasította az 1973-as kérelmet. Az Elsőfokú Bíróság álláspontja szerint a mentesítés iránti kérelem megalapozottságát csak a megtámadott ítélet 160. pontjában hivatkozott megállapodás alapján kell megítélni, és nem szükséges vizsgálni, hogy a JCB-csoport által a Bizottságnak megküldött összes megállapodás mentesíthető lett volna-e.

161 Másodszor: miután a megtámadott ítélet 163. pontjában az Elsőfokú Bíróság rámutatott, hogy a kérdéses megállapodás nem tartozik az 1475/95 bizottsági

rendelettel módosított, az EGK [81]. cikke (3) bekezdésének a gépjármű-forgalmazási és szervizmegállapodások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 1984. december 1-jei 123/85/EGK bizottsági rendelet (HL 1985. L 15., 16. o.) hatálya alá, megvizsgálta, hogy a megállapodás lehet-e egyedi mentesítés tárgya, az EK 81. cikk (3) bekezdésének alkalmazásával.

162 E tekintetben az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 165. pontjában úgy vélte, hogy ez a lehetőség csak akkor áll fenn, ha a kérdéses megállapodások vagy magatartások hozzájárulnak az áruk termelésének vagy forgalmazásának javításához vagy a műszaki vagy gazdasági fejlődés előmozdításához, miközben lehetővé teszik, hogy a fogyasztók méltányosan részesedjenek a belőle eredő haszonból, és nem rónak az érintett vállalkozásokra olyan korlátozásokat, amelyek e célok eléréséhez nem nélkülözhetetlenek, és nem teszik lehetővé az ilyen vállalkozások számára, hogy a kérdéses termékek jelentős része tekintetében megszüntessék a versenyt. Az Elsőfokú Bíróság ugyanebben a pontban megállapította továbbá, hogy a vitatott határozatban a Bizottság azt az álláspontot képviselte, hogy a JCB-csoport forgalmazási rendszerében a szelektivitás és a kizárólagosság kombinációja a szükségtelen korlátozások halmozásával járt együtt, amelyeket nem egyenlítettek ki például a fogyasztók számára megjelenő előnyök.

163 A megtámadott ítélet 166. pontjában a JCB Service csak azon általános megjegyzésre szorítkozott, hogy a forgalmazási megállapodások megfelelnek a mentesítés megadására vonatkozó feltételeknek, azonban nem jelölte meg pontosan, milyen előnyökkel járnak a kérdéses megállapodások, amelyek lehetővé tennék, hogy ilyen határozat tárgyai lehessenek. Másrészt ugyanezen pont szerint a JCB Service csupán azt állítja, hogy a megállapodás nem hátrányos a fogyasztókra nézve, és hogy a Bizottság nem állapította meg, hogy nincsenek előnyei, ám egyáltalán nem jelzi a korlátozások előnyeit, illetve azt, hogy mi igazolja őket.

164 Végül ami a Bizottság azon határozatait illeti, amelyekkel egyedi mentességet adott a szelektivitást és a kizárólagosságot kombináló forgalmazási rendszereknek, és

amelyekre a JCB Service hivatkozott jogalapja alátámasztására, nevezetesen az EGK-Szerződés 81. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (IV/14.650 – Bayerische Motoren Werke AG ügy) 1974. december 13-án hozott 75/73/EGK bizottsági határozatot (HL 1975. L 29., 1. o.; a továbbiakban: a BMW-határozat), és az EGK-Szerződés 81. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (IV/30.846 – Ivoclar-ügy) 1985. november 27-én hozott 85/559/EGK bizottsági határozatot (HL L 369., 1. o.; a továbbiakban: az Ivoclar-határozat), valamint a IV/34.084 – Sony España SA ügyben (HL 1993. C 275., 3. o.) a 17. rendelet 19. cikkének (3) bekezdése szerint hozott 93/C 275/03 bizottsági közleményt, az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 167. pontjában úgy találta, hogy az ezen ügyekben hozott határozatokat nem lehet alkalmazni a JCB-csoport forgalmazási rendszerére.

165 A megtámadott ítélet ugyanezen pontja szerint a BMW-határozat esetében az aktív területen kívülre irányuló eladások nem voltak tiltottak, nem beszélve a passzív eladásokról és a hálózaton belüli szállításokról. Ami pedig az Ivoclar forgalmazási rendszerét illeti, utóbb az érdekelteket felkérték, hogy válasszanak a kizárólagos vagy a szelektív modell között. Végül: a Sony España SA forgalmazási rendszerének csak egy közös jellemzője volt a JCB-csoport forgalmazási rendszerével.

166 Az előzőek alapján az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 168. pontjában arra a következtetésre jutott, hogy a JCB Service nem bizonyította, hogy megállapodása a 123/85 rendelet szerinti csoportmentesítési rendszer hatálya alá tartozik, valamint azt sem, hogy az EK 81. cikk (3) bekezdése szerinti egyedi mentesítési határozat tárgya lehetne.

167 A JCB Service először is úgy érvel, hogy – mint az a megtámadott ítélet 161. pontjából kitűnik –, az Elsőfokú Bíróság nyilvánvaló mérlegelési hibát vétett a kérelmezett egyedi mentesítés hatálya tekintetében, amikor értékelését csak a bejelentett kérelmek egyikére korlátozta.

168 Emlékeztetni kell rá, hogy a Bizottság, miután a (197)–(200) preambulumbekezdésben megállapította, hogy az 1983/83, az 1475/95 és a 2790/1999 rendelet alapján nem adható csoportmentesítés, megvizsgálta, hogy a 17. rendelet 4. cikke (1) bekezdésének alkalmazásával nem adható-e egyedi mentesítés az EK 81. cikk (3) bekezdése alapján.

169 Miután a vitatott határozat (202) preambulumbekezdésében rámutatott, hogy az EK 81. cikk (3) bekezdése értelmében nem hozható határozat olyan korlátozó megállapodások vagy összehangolt magatartások tekintetében, amelyeket nem jelentettek be érvényesen, a Bizottság megvizsgálta a határozat (207)–(220) preambulumbekezdésében, hogy a fenti cikk együttes feltételei teljesültek-e a tényleges megállapodások vagy összehangolt magatartások tekintetében.

170 Azt követően, hogy a vitatott határozat (220) és (221) preambulumbekezdésében megállapította, hogy ez nem áll fenn, a Bizottság a következő pontban arra a következtetésre jutott, hogy egyedi mentesítés sem adható, még akkor sem, ha a JCB Service bejelentette volna az általa alkalmazott megállapodásait.

171 Az előzőekből nyilvánvaló, hogy az EK 81. cikk (3) bekezdésének alkalmazását illetően a Bizottság minden tényleges megállapodást vagy összehangolt magatartást értékelt. Az Elsőfokú Bíróság nem kérdőjelezte meg a Bizottság értékelését e tekintetben. Ilyen körülmények között el kell utasítani azt az érvet, hogy a megtámadott ítélet 160. és 161. pontjában csak az Írországra, a Svéd Királyságra és a Csatorna-szigetekre vonatkozó megállapodásokról tesznek említést.

172 Az előzőekből következik, hogy a JCB Service által előterjesztett első kifogást el kell utasítani.

173 A JCB Service másodszor rámutat arra, hogy a megtámadott ítélet ellentmondásos a mentesítés iránt benyújtott kérelme tekintetében.

174 Egyrészt az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 133., 145. és 154. pontjában kimondta, hogy az alábbi három jogsértés nem állapítható meg:

– az Egyesült Királyságban és Franciaországban székhellyel rendelkező forgalmazókra irányadó engedmények és viszonteladási árak meghatározása;

– a JCB Service által meghatározott táblázat alapján vevőszolgálati díj kiszabása az Egyesült Királyságban székhellyel rendelkező forgalmazók által a más tagállamok felé végzett eladások tekintetében,

– a többszörös üzletkötési kereskedelmi támogatás nevű javadalmazási rendszer megszüntetése az Egyesült Királyságban székhellyel rendelkező forgalmazók tekintetében a területen kívüli eladások vonatkozásában, amely a forgalmazók javadalmazását az eladások célállomásától teszi függővé.

175 Másrészt az Elsőfokú Bíróság helyeselte a mentesítés iránti kérelem elutasítását, a megtámadott ítéletben a vitatott határozat (201)–(222) preambulumbekezdésére támaszkodva, amelyek a JCB Service szerint a jogsértés e három elemére vonatkoztak.

176 Meg kell állapítani, hogy a megtámadott ítélet 160–169. pontjában az Elsőfokú Bíróság megvizsgálta, hogy megalapozott volt-e a Bizottság elemzése a JCB Service egyedi mentesítés iránti kérelmének elutasításakor, ám nem kérdőjelezte meg.

177 E tekintetben mindenekelőtt arra kell emlékeztetni, hogy a vitatott határozat (209) preambulumbekezdésében a Bizottság utalt arra a tényre, hogy a területi kizárólagosság és a szerződéses forgalmazókkal potenciálisan versenyző nem szerződéses forgalmazóknak történő eladás tilalma együttesen, valamint az alkatrészek kizárólagosan a szerződéses forgalmazóknak történő eladása meggátolja vagy korlátozza a karbantartás, a javítás és az alkatrészellátás piacának optimális biztonsági feltételek melletti fejlődését, amely piac elkülönül az új gépek eladásának piacától. Ugyanebben a preambulumbekezdésben hozzátette, hogy a rövid határidős szállítások vonatkozásában a szerződéses forgalmazó által élvezett helyi piaci erő tekintetében ez az együttes hatás felülmúlja a fogyasztók lehetséges előnyeit, különös tekintettel a JCB Service-nek a rakodógépek piacán meglévő jelentős piaci részesedésére.

178 A vitatott határozat (214) és (215) preambulumbekezdésében a Bizottság megállapította, hogy a kizárólagos forgalmazási rendszerekben lehetővé kell tenni a passzív eladásokat annak megakadályozása érdekében, hogy a versenyhátrányok meghaladják az előnyöket; valamint megállapította, hogy a közös piacon belül a területi kizárólagosság, az aktív és a passzív eladások korlátozása és a szelektív forgalmazás a JCB-csoport hálózatán belül nem tekinthető nélkülözhetetlennek az építési és földmozgató gépek forgalmazásának javításához, ahol a JCB-csoport a közösségi piacon 45%-os részesedéssel rendelkezik a rakodógépek tekintetében. A Bizottság különösen azt pontosította, hogy ezeket a gépeket a legtöbb esetben korlátozott földrajzi területen üzemeltetik, és a személygépjárművekkel ellentétben nem közlekednek nagy távolságokra és nem mennek különböző helyekre.

179 Végül a (218) preambulumbekezdésben a Bizottság úgy vélte, a szigorú biztonsági előírások előnyeivel rendelkező forgalmazási rendszer fogyasztóknál jelentkező előnyeinek növeléséhez nem volt nélkülözhetetlen sem a JCB-csoport gépeinek és alkatrészeinek szállítását a szerződéses forgalmazókra és végső felhasználókra korlátozni, és nincs szükség kizárólagos területek kijelölésére sem, amelyeken kívül az aktív eladások nem lehetségesek, nem is beszélve a passzív eladásokról.

180 Az előzőekből nyilvánvaló, hogy a Bizottság, az EK 81. cikk (3) bekezdésének együttes feltételeinek vizsgálatakor mindenesetre azon elemekre hivatkozott, amelyek magukban foglalják a vitatott határozat 1. cikkében megállapított jogsértés első két elemét. Ilyen körülmények között semmilyen ellentmondás nem hozható fel a mentesítés iránti kérelem elutasításának megkérdőjelezésére.

181 Ebből következően a JCB Service által előterjesztett második kifogást szintén el kell utasítani.

182 A JCB Service harmadszor úgy érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság mérlegelési hibát vétett a megtámadott ítélet 166. pontjában, amikor azt állította, hogy a JCB Service nem jelezte a forgalmazási megállapodások pontos előnyeit. E tekintetben azt állítja, hogy a kérdéses előnyöket már a vitatott határozat (207) és (208) preambulumbekezdésében elemezték, és az Elsőfokú Bíróság nyilvánvalóan figyelmen kívül hagyta ezt a tényt.

183 Rögtön rá kell mutatni, hogy nem helytálló az Elsőfokú Bíróságnak a megtámadott ítélet 166. pontjában tett azon megállapítása, miszerint a JCB Service nem jelölte meg a kérdéses megállapodások pontos előnyeit, amelyek mentesítési határozat tárgyaivá tehetnék e megállapodásokat.

184 Amint az a vitatott határozat (207) preambulumbekezdéséből kitűnik, a Bizottság elismeri, hogy a forgalmazási megállapodások bizonyos csoportjaira – mint például a kizárólagos forgalmazás, a gépjárművek kizárólagos forgalmazása és vásárlása – általánosan jellemző előnyök megtalálhatóak a JCB-csoport forgalmazási feltételei között, amely lényegében kombinálja az e három csoportban megtalálható rendelkezéseket.

185 Másrészt a vitatott határozat (208) preambulumbekezdésében a Bizottság különösen azt állította, hogy igaz az, hogy a fogyasztók igazságos részt kapnak a leírt objektív előnyökből, és jogos elvárás, hogy a forgalmazókat a JCB-csoport termékeit vásárlók magas szintű kiszolgálására való képesség alapján válasszák ki.

186 Mindazonáltal az ítélkezési gyakorlat alapján amennyiben az Elsőfokú Bíróság valamely ítéletének indokolása a közösségi jogot sérti, de rendelkező része egyéb jogi indokok miatt megalapozottnak bizonyul, a fellebbezést el kell utasítani (a C-226/03. P. sz., José Martí Peix SA kontra Bizottság ügyben 2004. december 2-án hozott ítélet [EBHT 2004., I-11421. o.] 29. pontja).

187 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint ahhoz, hogy az egyedi mentesítés iránti kérelmet az EK 81. cikk (3) bekezdése alapján kedvezően bírálják el, az e rendelkezésben meghatározott feltételeknek együttesen kell teljesülniük (lásd e tekintetben a C-137/95. P. sz., SPO és társai kontra Bizottság ügyben 1996. március 25-én hozott végzés [EBHT 1996., I-1611. o.] 34. pontját).

188 Mindazonáltal, tekintet nélkül a jelen ügyben tett feltételezéseinek megalapozottságára, a JCB Service egyéb érvei alapján elmulasztja annak bemutatását, hogy a vitatott határozat (221) preambulumbekezdésében található megállapítás, miszerint az EK 81. cikk (3) bekezdésének alkalmazásához szükséges együttes feltételek nem állnak fenn, nem helytálló, és így az Elsőfokú Bíróság jogban tévedett, amikor osztotta a Bizottság álláspontját e tekintetben.

189 Ebből következik, hogy a fellebbező által előadott harmadik kifogást is el kell utasítani.

190 A JCB Service negyedszer azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen értelmezte a mentesítésekre vonatkozó szabályokat a megtámadott ítélet 167. pontjában. Valójában nem állt fenn a passzív eladások vonatkozásában tilalom, noha a BMW-határozatból és az Ivoclar-határozatból következő elveket analógia alapján alkalmazni kellett volna a jelen ügyre, és így ezen elvek elegendőek lettek volna a kérelmezett mentesítés megadásához.

191 Meg kell állapítani, hogy kifogásával a JCB Service csak az Elsőfokú Bíróság értékelését vitatja a tények tekintetében, azzal érvelve, hogy a fent hivatkozott BMW-ügy és Ivoclar-ügy figyelembevételével az Elsőfokú Bíróságnak a megtámadott ítélet 167. pontja szerinti következetés ellentétére kellett volna jutnia. Mindazonáltal a JCB Service e tekintetben nem adott elő olyan érvet, amely lehetővé tenné annak megállapítását, hogy az Elsőfokú Bíróság bármilyen módon téves értelmezésre jutott, vagy jogban tévedett a jelen ügyben.

192 Ilyen körülmények között és a jelen ítélet 106–108. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlattal összhangban a JCB Service által hivatkozott negyedik kifogást – mint elfogadhatatlant – el kell utasítani.

193 Az előzőekből következik, hogy a második jogalap második részét és így a teljes második jogalapot el kell utasítani, részben mint elfogadhatatlant, részben mint megalapozatlant.

A harmadik jogalapról

194 A harmadik jogalap két részre osztható. Mindkét rész különálló kifogásokat sorol fel. A JCB Service úgy érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette az 17. rendelet 15. cikkét, és e tekintetben egyrészt bizonyos alapelvek, másrészt a bírság összegének kiszámítására vonatkozó szabályok megsértését feltételezi.

Az első részről

195 Először is: az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 176. pontjában megállapította, hogy a Bizottság nem szabhatott ki bírságot a JCB Service-szel szemben az 1973-ban és 1975-ben bejelentett megállapodások tekintetében a 17. rendelet 15. cikke (5) bekezdése a) pontjának megsértése nélkül. Az Elsőfokú Bíróság szerint a vitatott határozat jogellenességét e tekintetben kizárólag a bejelentés által érintett jogsértés elemeire való utalás alapján kell megvizsgálni, és ezeket az Elsőfokú Bíróság megalapozottnak találta. Ezek az elemek a következők: egyrészt a jogsértés első, a vitatott határozat 1. cikkének a) pontjában hivatkozott, és a passzív eladások korlátozásaira vonatkozó eleme, amely az Egyesült Királyságra vonatkozó bejelentett megállapodás 4. kikötéséből következik, másrészt a jogsértés második, a vitatott határozat 1. cikkének b) pontjában hivatkozott, a beszerzési források korlátozásaira vonatkozó eleme, amelyet az Elsőfokú Bíróság szerint a bejelentés nem érint.

196 Ilyen körülmények között az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 177. pontjában megállapította, hogy a 4. kikötést szövegétől eltérő módon alkalmazták, kiterjesztve hatályát a forgalmazókra vonatkozó általánosabb, a területükön kívülre, különösen az exportra irányuló eladások tilalmára. Azt is megállapította, hogy amennyiben a bírságot kiváltó magatartások nem maradtak a bejelentett megállapodások rendelkezéseinek korlátain belül, a 17. rendelet 15. cikke (5) bekezdése a) pontjának a rendelkezéseit nem sértették meg.

197 E tekintetben a JCB Service úgy érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság jogban tévedett, amikor a bírság kérdésének megvizsgálása során nem vette megfelelően figyelembe egyrészt a gondos ügyintézés elvének megsértését, tekintettel a Bizottság azon kötelezettségére, hogy ésszerű határidőn belül köteles határozatot hozni, másrészt a JCB Service jogos bizalmát. A Bizottság 1976. január 13-i levele és a nemzeti bíróságok és hatóságok határozatai azt a feltevést erősítették a JCB Service-ben, hogy jó esély van a kérdéses megállapodások mentesítésére, és ily módon elkerüli az esetleges bírságot.

198 Ami a gondos ügyintézés elvének megsértését illeti, tekintettel a Bizottság azon kötelezettségére, hogy ésszerű határidőn belül köteles határozatot hozni, meg kell állapítani elsősorban, hogy a JCB Service e kifogása arra irányul, hogy az Elsőfokú Bíróság nem büntette azt a tényt, hogy a Bizottság a jelen ügyben annak figyelembevétele nélkül szabott ki bírságot, hogy a vitatott határozatot az ésszerű határidőn kívül fogadták el.

199 Amint a jelen ítélet 77–79. pontjában megállapítottuk, a JCB Service semmi esetre sem kérheti a vitatott határozat megsemmisítését a jelen ügyben azon az alapon, hogy a Bizottság nem az ésszerű határidőn belül fogadta el a határozatot, mivel a védelemhez való jogát nem sértették meg. Ezért az első kifogást el kell utasítani.

200 Ami a bizalomvédelem elvének megsértését illeti, megjegyzendő, hogy kifogásával a JCB Service lényegében azt állítja, hogy a 17. rendelet 15. cikke (5) bekezdése a) pontjának rendelkezései vonatkoznak rá. Ezt a feltételezést azonban – mint nyilvánvalóan megalapozatlant – el kell utasítani.

201 Másodszor: válaszolva a JCB Service azon érvelésére, hogy a kiszabott bírság aránytalan, különösen az ugyanilyen eljárás során az olyan vállalkozásokkal szemben kiszabott bírságra tekintettel, mint például a Volkswagen AG és az Opel Nederland BV (az EK-Szerződés 81. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban [IV/35.733 – VW-ügy] 1998. január 28-án hozott 98/273/EK bizottsági határozat [HL 1998. L 124., 60. o.], illetve az EK-Szerződés 81. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban [COMP/36.653 – Opel-ügy] 2000. szeptember 20-án hozott 2001/146/EK bizottsági határozat [HL 2001. L 59., 1. o.]), az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 187. pontjában pontosította, hogy tekintet nélkül a Bizottság által a JCB Service-re kiszabott bírság összegének megállapításánál szükségesnek ítélt összehasonlításokra, ezek az elemek csak jelzésértékűek lehetnek, mivel az ügyek körülményei (a piacok, a termékek, az érintett vállalkozások és az időtartam) különböznek egymástól.

202 Ezért az Elsőfokú Bíróság arra a következtetésre jutott a megtámadott ítélet 189. pontjában, hogy az a tény, hogy a Volkswagen AG, az Opel Nederland BV és a JCB Service tekintetében kiszabott bírságok az érintett vállalkozások üzleti forgalmainak más-más százalékát teszik ki, a jelen ügyben nem bizonyítja a fellebbezővel szemben tanúsított megkülönböztető eljárást.

203 E tekintetben a JCB Service fenntartja, hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette az egyenlő elbánás elvét, amikor nem válaszolt arra az érvelésére, hogy a rá kiszabott bírság – a Volkswagen AG és az Opel Nederland BV ügyekben, hasonló körülmények között kiszabott bírsággal összehasonlítva – aránytalan volt.

204 Meg kell állapítani, hogy – a JCB Service előadásával ellentétben – az Elsőfokú Bíróság egyértelműen válaszolt feltételezéseire a megtámadott ítélet 187. és 189. pontjában.

205 Meg kell állapítani továbbá, hogy a JCB Service érve nem kívánja megkérdőjelezni a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatát, amelynek értelmében a Bíróság korábbi határozataiban megnyilvánuló gyakorlata önmagában nem szolgál jogi keretként a versenyügyekben kiszabott bírságok tekintetében, és hogy a más ügyekben hozott döntéseknek jelzésértékük van a hátrányos megkülönböztetés fennállásának vonatkozásában.

206 Az előzőekből következik, hogy a JCB Service által másodsorban felhozott kifogásokat, így a jelen jogalap első részét el kell utasítani.

A második részről

207 Emlékeztetni kell rá először is, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében noha az iránymutatás nem tekinthető olyan jogszabálynak, amelyet a közigazgatás minden esetben köteles követni, olyan követendő, gyakorlati magatartási szabályt tartalmaz, amelytől a közigazgatás egyes esetekre nézve nem térhet el az egyenlő elbánás elvével összeegyeztethető indokolás nélkül (a C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P. – C-208/02. P. és C-213/02. P. sz. Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-5425. o.] 209. pontja).

208 Az ilyen magatartási szabályok elfogadásával és közzétételével, kijelentve, hogy ezt követően a vonatkozó esetekben alkalmazni fogja őket, a Bizottság korlátozza mérlegelési jogkörét, és az általános jogelvek – mint például az egyenlő elbánás elve és a bizalomvédelem elve – megsértésének terhe mellett nem térhet el ezektől a szabályoktól (a Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 211. pontja).

209 Emlékeztetni kell továbbá arra, hogy az ítélkezési gyakorlat értelmében az iránymutatás általánosan és elvont módon határozza meg azt a módszert, amelyhez a Bizottság kötve van a 17. rendelet 15. cikke szerint kiszabott bírság összegének megállapítása során. Ezen iránymutatás, amelynek megfogalmazásakor a Bizottság a Bíróság ítélkezési gyakorlatából eredő elveket használta fel, következésképpen a vállalkozások jogbiztonságát garantálja (lásd ebben az értelemben a Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 213. pontját).

210 A JCB Service által annak bemutatására előadott érveit tehát, hogy az Elsőfokú Bíróság helytelenül nem szankcionálta az iránymutatás Bizottság általi megsértését, ezen ítélkezési gyakorlat alapján kell megvizsgálni.

211 Ami mindenekelőtt a jogsértés súlyosságát illeti, meg kell állapítani, hogy az angol nyelvi változat kivételével, amely a kérdéses jogsértésekre a „súlyos" megjelölést használja, minden nyelvi változat szerint a megtámadott ítélet 182. pontja értelmében a jogsértések „különösen súlyosnak" minősíthetők, tekintve a belső piac zavartalan működésének okozott károkat, különös tekintettel hatásukra és elérendő céljukra, azaz a nemzeti piacok felosztására, és ezért már önmagukban nagy bírságot igazolnak. Az ítélet következő pontja szerint a JCB Service meglehetősen fontos vállalkozás az Európai Közösségekben és az érintett ágazatban, ezért a bírság összegének megállapítása során a Bizottság nem tévedett a jogsértésnek az érintett nemzeti piacokra gyakorolt hatásának a megítélésében.

212 Ami ezt követően a jogsértés időtartamát illeti, a megtámadott ítélet 184. pontjából kitűnik, hogy a jogsértés tízéves időszakot ölelt fel. E tekintetben az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 185. pontjában megállapította, hogy „a jogsértés két eleme egyidejűleg állt fenn ezen időszak fele alatt. A JCB Service rámutatott, hogy csak öt éven keresztül állt fenn a jogsértés minden – most kettőre csökkentett – eleme. Azonban az exportra vonatkozó korlátozások, amelyek a jogsértés első elemét képezték, és amelyek a JCB-csoport forgalmazási rendszerének középpontjában álltak, elsődleges fontosságúak, és logikusan a jogsértés második elemét képező beszerzési források korlátozásához vezetnek. [...] tekintettel a jogsértés első elemének nagy jelentőségére, amely a JCB-csoport forgalmazási rendszerének központi jellegéhez kapcsolódik, nincs ok azt feltételezni, hogy a jogsértés időtartamát tíz évnél rövidebb időtartamban kellett volna megállapítani".

213 Végül ami azt a tényt illeti, hogy a Bizottság elutasította bizonyos enyhítő körülmények figyelembevételét, a megtámadott ítélet 190. pontja szerint a JCB Service nem állíthatja érvényesen, hogy a Bizottság formális álláspontjának hiánya a megállapodásai vonatkozásában „hallgatólagos belegyezésnek" minősül, mivel az ilyen megközelítés idegen a közösségi versenyjogtól.

214 Ezenkívül a megtámadott ítélet ugyanezen pontja kimondja, hogy a JCB Service sem a fent hivatkozott ír versenyhatóság határozatával, sem a Cour d'appel de Paris ítéletével nem érvelhet. Ugyanígy, az Elsőfokú Bíróság szerint mivel a mentesítés iránti kérelmének elutasítását megalapozottnak találták, a JCB-csoport forgalmazási rendszerének a versenyügyekre vonatkozó közösségi joggal való feltételezett összeegyeztethetősége alapján semmilyen enyhítő körülményt nem lehet elfogadni a jelen ügyben.

215 Először a JCB Service lényegében úgy érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 182. pontjában helytelenül jutott arra a következtetésre, hogy a jelen esetben megállapított két versenyellenes magatartás mint „különösen súlyos" jogsértés már magában igazolja a nagy bírságot. Függetlenül a vitatott határozatban való formai minősítésüktől, a kérdéses magatartásokat nem lehet „különösen súlyosnak" minősíteni, tekintettel természetükre és a piacra gyakorolt tényleges hatásukra.

216 A JCB Service jelen ügyben tett állításaival ellentétben a megállapított jogsértések egyértelműen az iránymutatás 1.A. pontja szerinti „különösen súlyos" jogsértést valósítanak meg, és – mint ilyenek – az ilyen jellegű jogsértéseknek megfelelő bírságot vonnak maguk után.

217 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a vitatott határozat (248) preambulumbekezdése szerint azok a forgalmazási megállapodások, mint például a JCB Service forgalmazási megállapodásai, amelyek célja a közös piacon belüli nemzeti piacok versenykorlátozásokkal történő felosztása, veszélyeztetik az egységes piac zavartalan működését, meghiúsítják a Közösség egyik fő célját, és e megállapodásokat a határozathozatali és ítélkezési gyakorlatban évtizedek óta az EK 81. cikk megsértésének tekintik.

218 A vitatott határozat (249) és (250) preambulumbekezdésében a Bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy e korlátozások végrehajtása több, a közös piac jelentős részét kitevő tagállam forgalmazói számára azt jelenti, hogy a JCB Service néhány terméke és néhány érintett földrajzi piac tekintetében jelentős erővel rendelkező nagy vállalkozás, amely ténylegesen képes magatartásával jelentős kárt okozni a forgalmazási láncban lejjebb lévő többi beszállítónak, és rendelkezik a megfelelő infrastruktúrával, amelynek révén felismerhette volna, hogy tevékenysége sérti az EK 81. cikket.

219 Ilyen körülmények között a Bizottság arra a következtetésre jutott a vitatott határozat (251) preambulumbekezdésében, hogy a JCB Service jogsértései „különösen súlyosak", és, tekintettel súlyosságukra, 25 000 000 euro összegű bírságot kell kiszabni miattuk.

220 A fentiekből következik, hogy az Elsőfokú Bíróság helyesen nem büntette a Bizottságot azért, mert a kérdéses jogsértésekért a „különösen súlyos" jogsértéseknek megfelelő bírságot szabta ki.

221 Abban a tekintetben, hogy a megtámadott ítélet angol nyelvi változatának 182. pontjában az Elsőfokú Bíróság „súlyos", nem pedig „különösen súlyos" jogsértésre utal, meg kell jegyezni, hogy ez egyszerű elírás. Eltekintve attól, hogy a megtámadott ítélet minden más nyelvi változatában a „különösen súlyos" kifejezés található, rá kell mutatni, hogy a „súlyos" szó használatának nincs jelentősége a jelen ügyben, mivel a megtámadott ítélet 182. pontja egyértelműen világossá teszi, hogy az iránymutatás 1.A. pontja szerinti „különösen súlyos" jogsértésekről van szó, amelyek igazolják a nagy bírságot.

222 Másodszor a JCB Service úgy érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság azáltal, hogy a jogsértés időtartamát tíz évben állapította meg, a Bizottsághoz hasonlóan helytelenül ítélte meg ezt az időtartamot. Valójában a jogellenes magatartás időtartamát a Bizottság hanyagságának figyelembevételével kellene értékelni, amely a JCB Service-t annak ésszerű feltételezésére indította, hogy forgalmazási hálózata nem sértette a versenyszabályokat. Ilyen összefüggésben, ismerve, hogy a magatartás időtartama a bírság összegének növelését igazolja, a vitatott magatartások időtartamát nem lehetne olyan tényezőnek tekinteni, amelyet az egyébként is jogtalan bírság összegének növelésére használnak.

223 Ez az érvelés teljesen irreleváns. Emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság értékelése a megállapított jogsértések időtartama tekintetében a be nem jelentett megállapodásokat és magatartásokat érinti. Ilyen körülmények között a JBC Service nem alapozhatja érvelését olyan megállapodásokra, amelyeket nem a gyakorlatnak megfelelő eljárás keretében jelentettek be, azért, hogy a jogsértés időtartamának az irányelv alapján történt, Bizottság általi megítélésének megalapozottságát megkérdőjelezze.

224 E tekintetben a JCB Service fenntartja, hogy egyszerűen nincs bizonyíték annak igazolására, hogy a feltételezett jogsértéseket tíz éven át folytatták. A megtámadott ítéletben feltételezetten megállapított, 1992-ben történt jogsértés két részének tekintetében figyelembe vett dokumentumok miatt az Elsőfokú Bíróság a bizonyítékok tényleges vizsgálata nélkül nem tekintheti úgy, hogy a jogsértés időtartama 1998-ban kezdődött, és nem állíthatja a megtámadott ítélet 184. pontjában, hogy „a Bizottság a jogsértés két eleme vonatkozásában olyan tényekre mutatott rá, amelyek fennállnak", és hogy „a korábban megvizsgált bizonyítékok a teljes érintett időszakra vonatkozó aktában megtalálhatóak".

225 Meg kell állapítani, hogy a JCB Service kifogása lényegében az Elsőfokú Bíróság hibáztatására korlátozódik, amiért az nem emelt ki, és nem idézett minden olyan bizonyítékot, amely lehetővé teszi a jogsértés időtartamának megállapítását. Nem igazolja azonban, hogy az Elsőfokú Bíróság jogban való tévedést követett el a megtámadott ítélet 184. pontjában, amikor a jogsértés időtartama tekintetében osztotta a Bizottság megállapításait. A JCB Service semmilyen érvet nem terjesztett elő annak bizonyítására, hogy a Bizottság értékelése e tekintetben eltér az iránymutatás 1.B. pontjától. Ezt az érvet ezért el kell utasítani.

226 Végül a JCB Service fenntartja, hogy az Elsőfokú Bíróság nem büntette azt a tényt, hogy a Bizottság nem vette figyelembe az iránymutatás 3. pontja szerinti enyhítő körülményeket. Mindenekelőtt a feltételezett jogellenes magatartások nem a JCB Service megfontolt választásából adódtak, hanem a Bizottság hanyagságának és rossz ügyintézésének eredményei. Ezenfelül a JCB Service nem folytatta a neki felrótt jogellenes magatartást Olaszországban. Végül a jelen ítélet 93. pontjában említett 1995. május 16-i feljegyzés különösen enyhítő, nem pedig súlyosító körülménynek tekintendő.

227 Ami a fent említett első kifogást illeti, megjegyzendő, hogy a JCB Service arra alapítja érvelését, hogy a mentesítés iránti kérelmére vonatkozó eljárásban elkövetett bizottsági késedelem hatással volt a Bizottság által a be nem jelentett megállapodások és összehangolt magatartások tekintetében indított jogsértési eljárásra. Ezért ezt az elemet különös enyhítő körülményként kellett volna figyelembe venni a bírság összegének megállapítása során.

228 Meg kell állapítani, hogy a JCB Service ismét eljárási kapcsolatot kíván létesíteni a be nem jelentett és a bejelentett megállapodások között azért, hogy megkérdőjelezze a

Bizottság határozatának megalapozottságát a kiszabott bírság összege tekintetében. Ez a kapcsolat azonban nyilvánvalóan hiányzik, és ezért nem igazolhatja az irányelv 3. pontja szerinti enyhítő körülmény fennállását.

229 A fent említett második kifogás tekintetében emlékeztetni kell arra, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 103. pontjában, amelyre ugyanezen ítélet 117. pontja is hivatkozik, megállapította, hogy „mindenesetre, bárhogyan hajtották is végre a megállapodásokat a gyakorlatban, az EK 81. cikk (1) bekezdése tiltja a forgalmazási szerződésekben olyan kikötések fennállását, amelyek célja vagy hatása az eladások korlátozása. Ezek a verseny korlátozását jelentik, amely az EK 81. cikk (1) bekezdése alapján bírsággal büntethető, ha a kikötések hatással lehetnek a tagállamok közötti kereskedelemre. [...] Az a tény, hogy a szerződő felek nem hajtották végre a vállalkozások közötti megállapodás bizonyos kikötését, amelynek célja a verseny korlátozása, nem elegendő az EK 81. cikk (1) bekezdése szerinti tilalom alóli mentesülésre".

230 Az előzőekből következik, hogy a JCB Service előadásaival ellentétben az Elsőfokú Bíróság soha nem állította a megtámadott ítéletben, hogy a JCB Service folytatta a kifogásolt magatartást Olaszországban. Ezzel ellentétben a JCB Service által felhozott érvek felsorolására szorítkozott, és más következtetést vont le belőlük. Ilyen körülmények között a JCB Service második kifogását is el kell utasítani.

231 Ami a fent említett harmadik kifogást illeti, megjegyzendő, hogy az 1995. május 16-i feljegyzés jelzi, hogy a párhuzamos import tilalma ellentétes lenne a Bizottság határozataival és a Bíróság ítélkezési gyakorlatával. Ez következésképpen azt mutatja, hogy JCB Service tudatában volt annak, hogy magatartása ellentétes az EK 81. cikkel, és – mint ilyen – nem tekinthető különös enyhítő körülménynek.

232 Az előző megfontolások összességéből következik, hogy az Elsőfokú Bíróság nem követett el jogban való tévedést vagy mérlegelési hibát a megtámadott ítélet 190. pontjában, amikor osztotta a Bizottság azon álláspontját, hogy a bírság kiszámítása során nem kellett figyelembe venni különös enyhítő körülményeket.

233 A harmadik jogalap második részét és a teljes harmadik jogalapot tehát el kell utasítani – mint megalapozatlant –, és így a megtámadott ítélet megsemmisítésére irányuló érveket is, mivel egyetlen jogalapra való hivatkozás sem volt sikeres.

234 A fellebbezés egyéb kérelmeit annak feltételezésével nyújtották be, hogy a Bíróság hatályon kívül helyezi a megtámadott ítéletet, így a fellebbezést teljes egészében el kell utasítani.

A csatlakozó fellebbezésről

235 A Bizottság előadja, hogy az Elsőfokú Bíróság jogban tévedett a 17. rendelet 15. cikke (5) bekezdésének értelmezése során, amikor a bírság kiszámításánál nem vette figyelembe a vitatott határozat szerinti súlyosító körülményt, nevezetesen a JCB Service által azon forgalmazóval szemben alkalmazott megtorló intézkedéseit, amelyik megszegte az Egyesült Királyságra vonatkozó megállapodás 4. kikötését (a nem szerződéses viszonteladóknak történő eladásra vonatkozó tilalom). A Bizottság különösen arra hivatkozik, hogy súlyosító körülmény állt fenn, nem a bejelentett 4. kikötés alapján, hanem azért, mert e kikötés korlátozó jellegét pénzbeli szankciókkal kényszerítették ki.

236 E tekintetben emlékeztetni kell rá, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 191. pontjában megállapította, hogy a Bizottság a JCB Service által a Gunn JCB-vel szemben a 4. kikötés megsértése miatt kiszabott pénzbeli szankciót mint megtorló intézkedést súlyosító körülményeknek találta, és ennek megfelelően a bírság összegét 864 000 euróval növelte. Azt is megállapította, hogy a Gunn JCB magatartása nem vitatottan ellentétes volt szerződéses kötelezettségeivel, és a Gunn JCB nem volt jogosult többszörös üzletkötési kereskedelmi támogatásra, valamint hogy a JCB Service büntetést szabott ki a szerződéses rendelkezés megszegéséért. Mindazonáltal az Elsőfokú Bíróság úgy találta, hogy amennyiben a kikötés – függetlenül attól, hogy jogszerű-e, vagy sem – valamely bejelentett megállapodásban található, mentesülnie kell a 17. rendelet 15. cikkének (5) bekezdése szerinti bírság alól.

237 Ilyen körülmények között az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 192. pontjában megállapította, hogy a Bizottság nem szabhatott volna ki bírságot a súlyosító körülménynek minősülő, de a megfelelően bejelentett megállapodás kikötésének alkalmazásához kötődő magatartás miatt. A Bizottság ezért nem növelhette volna a bírság összegét a feltételezett súlyosító körülményekre tekintettel.

238 A JCB Service szerint az Elsőfokú Bíróság nem követett el jogban való tévedést. Először is: a JCB Service egyik forgalmazójától követelt kártérítés csak az érintett rendelkezés végrehajtása volt, nem pedig be nem jelentett rendelkezés alkalmazása. Ebből következően a kártérítés követelése szükséges volt a szelektív forgalmazási megállapodás érvényességének biztosítása és a forgalmazók közötti jogellenes megkülönböztetés elkerülése miatt. Végül a kérdéses követelést a Bizottság helytelenül minősítette súlyosító körülményt képező „megtorló intézkedésnek", mivel a büntetések kiszabására vonatkozó iránymutatás értelmében „megtorló intézkedésnek" „a jogsértést megvalósító magatartás vagy gyakorlat kikényszerítése céljából más vállalkozások ellen tett" intézkedés minősül.

239 Emlékeztetni kell rá, hogy a Bizottság a vitatott határozat (40) preambulumbekezdésében megállapította, hogy „az Egyesült Királyság tekintetében kitöltött két A/B formanyomtatványban a JCB-t a megállapodások vagy összehangolt magatartások tartalmára vonatkozó információ, valamint különösen a II (3) (f) pont alapján »a részt vevő vállalkozásokkal szembeni lehetséges szankciók (büntető klauzula, kizárás, szállítások visszatartása stb.)« megadására kérték. A válasz mindkét formanyomtatványon »nem« volt. Ezt a választ nem gondatlanul vagy gépiesen adták. Az 1973. június 30-án Dánia tekintetében bejelentett megállapodást kísérő A/B formanyomtatványban 250 GBP összegű büntetést vagy a JCB-től eltérő forrásból vásárolt alkatrészek árának háromszorosát jelöltek meg".

240 Az előző megállapításokat a JCB Service sem a jelen eljárás keretében, sem az Elsőfokú Bíróság előtt nem vitatta. Ilyen körülmények között úgy kell tekinteni, hogy az Egyesült Királyságra vonatkozó megállapodásban részt vevő vállalkozásokkal szembeni lehetséges szankciók tekintetében az A/B formanyomtatvány II (3) (f) pontjában adott „nem" válasszal a JCB Service arról a szándékáról értesítette a Bizottságot, hogy nem alkalmazza ezt a szankciót.

241 Ennek megfelelően az A/B formanyomtatvány fent említett pontjában adott „nem" válasz azt jelenti, hogy az Egyesült Királyságban székhellyel rendelkező forgalmazókkal szembeni szankciók meghaladták a bejelentésben meghatározott tevékenység határait, és mint ilyenek – a megtámadott ítélet 191. pontjában megállapítottakkal ellentétben – nem mentesülhetnek a 17. rendelet 15. cikkének (5) bekezdése szerinti bírság alól.

242 Ebből következik, hogy az Elsőfokú Bíróság jogban tévedett, amikor a megtámadott ítélet 191. és 192. pontjában megállapította, hogy a Bizottság nem szabhat ki 864 000 euro összegű bírságot súlyosító körülménynek minősülő magatartásért, és hogy a Bizottság nem növelhette a bírság összegét a feltételezett súlyosító körülmények figyelembevételével.

243 Az előzőekből következik, hogy a csatlakozó fellebbezésnek helyt kell adni, ami a megtámadott ítélet 191., 192. és rendelkező részének 2. pontját illeti.

244 A Bíróság alapokmányának 61. cikke szerint ha a fellebbezés megalapozott, a Bíróság az Elsőfokú Bíróság határozatát hatályon kívül helyezi. Ha a per állása megengedi, az ügyet maga a Bíróság is érdemben eldöntheti, illetve határozathozatalra visszautalhatja az Elsőfokú Bírósághoz. Mivel a per állása megengedi, érdemben kell határozni a JCB Service-szel szemben kiszabandó bírság összegéről, amelyet 30 864 000 euróban kell meghatározni.

A költségekről

245 A Bíróság eljárási szabályzata 122. cikkének első bekezdése szerint, ha a fellebbezés megalapozatlan, vagy ha a fellebbezés megalapozott és a Bíróság maga hoz a jogvita kapcsán végleges határozatot, a Bíróság határoz a költségekről. Az eljárási szabályzat 69. cikke 2. §-ának első bekezdése alapján, amelyet ugyanezen szabályzat 118. cikke értelmében a fellebbezési eljárásban is alkalmazni kell, a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte.

246 Mivel a JCB pervesztes lett, és a Bizottság ezt kérte, a JCB-t kötelezni kell a fellebbezéssel kapcsolatban felmerült költségek viselésére. Mivel a Bizottság kérte a JCB Service kötelezését a csatlakozó fellebbezéssel kapcsolatban felmerült költségek viselésére és a JCB pervesztes lett, kötelezni kell a csatlakozó fellebbezéssel kapcsolatban felmerült költségek viselésére is.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

1) A Bíróság a fellebbezést elutasítja.

2) A Bíróság az Európai Közösségek Bizottsága csatlakozó fellebbezésének helyt ad.

3) A Bíróság az Elsőfokú Bíróság T-67/01. sz., JCB Service kontra Bizottság ügyben 2004. január 13-án hozott ítélete rendelkező részének 2. pontját hatályon kívül helyezi.

4) A Bíróság az EK-Szerződés 81. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP.F.1/35.918 – JCB-ügy) 2000. december 21-én hozott 2002/190/EK bizottsági határozat 4. cikkében a JCB Service-szel szemben kiszabott bírság összegét 30 864 000 euróban állapítja meg.

5) A JCB Service viseli a jelen eljárásban felmerült összes költséget.

Aláírások